

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนามูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (2) ศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (3) ศึกษาและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (4) ศึกษาและพัฒนาบุคลากรเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และ (5) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ของการวิจัยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน และนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
- 4.3 การศึกษาและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4.4 การศึกษาและพัฒนาบุคลากรเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- 4.5 แนวทางการจัดทำแผนการสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเรื่อง การพัฒนามูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายที่

เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ ร้อยละ 62.75 และ ร้อยละ 37.25 ตามลำดับ) โดยทั่วไปจะมีอายุเฉลี่ยประมาณ 57 ปี และเมื่อทำการจัดกลุ่มของอายุพบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุต่างชาติในกลุ่มอายุ 55-60 มาท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55 ถัดมาเป็นกลุ่มอายุ 61-65 และกลุ่มอายุ 66-70 (คิดเป็นร้อยละ 20 และร้อยละ 17.25 ตามลำดับ) สำหรับสถานภาพของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 47.50 และสภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 26.25 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.75 นักท่องเที่ยวสูงอายุต่างชาติ ส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายนั้นมาจากหลากหลายประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป คิดเป็นร้อยละ 41 โดยประเทศที่เดินทางมาอันดับแรกคือ เยอรมัน อันดับที่สอง สหราชอาณาจักรและประเทศ ฝรั่งเศส สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติที่มาจากทวีปอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 22.25 โดยมักจะเดินทางมาจากประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา คิดเป็นร้อยละ 13.75 และร้อยละ 6.00 ตามลำดับ และถัดมา นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างทวีปเอเชียตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 12.00 โดยประเทศที่เดินทางมาอันดับแรก คือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 4.50 ถัดมาเป็นประเทศเกาหลีใต้ คิดเป็นร้อยละ 3.25 อาชีพของนักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และเป็นผู้เกษียณราชการแล้ว คิดเป็นร้อยละ 27 และเป็นเจ้าของธุรกิจ หรือ วิชาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 22.75 และมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 3,162 ดอลลาร์ / เดือน หรือคิดเป็น 91,192 บาท / เดือน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
1. เพศ		
ชาย	251	62.75
หญิง	149	37.25
2. อายุโดยเฉลี่ยประมาณ	57 ปี	
โดยเมื่อจัดลำดับอายุของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า		
อันดับที่ 1 อายุ 55-60 ปี	220	55.00
ลำดับที่ 2 อายุ 61-65 ปี	80	20.00
ลำดับที่ 3 อายุ 66-70 ปี	70	17.50
3. สถานภาพ		
ไม่ระบุ	3	0.75

ตัวแปร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละของ กลุ่มตัวอย่าง
โสด	105	26.25
สมรส	190	47.50
หย่าร้าง	60	15.00
ม่าย	28	7.00
แยกกันอยู่	14	3.50
4. การศึกษา		
ไม่ระบุ	1	0.25
มัธยมศึกษา หรือ ปวช.	42	10.50
อนุปริญญา หรือ ปวส.	120	30.00
ปริญญาตรี	223	55.75
อื่นๆ	14	3.50
5. สัญชาติ		
5.1 ทวีปยุโรป (โดยสามอันดับแรกของ นักท่องเที่ยว ได้แก่)	164	41.00
อันดับที่ 1 เยอรมัน	36	9.00
อันดับที่ 2 สหราชอาณาจักร	31	7.25
อันดับที่ 3 ฝรั่งเศส	30	7.50
5.2 ทวีปอเมริกา (โดยสองอันดับแรกของ นักท่องเที่ยว ได้แก่)	89	22.25
อันดับที่ 1 สหรัฐอเมริกา	55	13.75
อันดับที่ 2 แคนาดา	24	6.00
5.3 ทวีปเอเชีย	95	23.75
5.3.1 เอเชียตะวันออก (โดยสามอันดับแรกของ นักท่องเที่ยว ได้แก่)	48	12.00
อันดับที่ 1 ญี่ปุ่น	18	4.50
อันดับที่ 2 เกาหลีใต้	13	3.25
อันดับที่ 3 และไต้หวัน	8	2.00
5.3.2 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (โดยสามอันดับ	45	11.25

ตัวแปร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละของ กลุ่มตัวอย่าง
แรกของนักท่องเที่ยว ได้แก่)		
อันดับที่ 1 มาเลเซีย	9	2.25
อันดับที่ 2 ลาว	8	2.00
อันดับที่ 3 สิงคโปร์และเวียดนาม	6	1.50
5.3.4 เอเชียใต้ ได้แก่ อินเดีย และเนปาล	2	0.50
5.5 ตะวันออกกลาง	18	4.50
อันดับที่ 1 อิสราเอล	10	2.50
อันดับที่ 2 สหรัฐอาหรับเอมิเรต	4	1.00
5.6 ทวีปโอเชียเนีย (โดยสองอันดับแรกของ นักท่องเที่ยว ได้แก่)	33	8.25
อันดับที่ 1 ออสเตรเลีย	26	6.50
อันดับที่ 2 นิวซีแลนด์	6	1.50
5.7 ทวีปแอฟริกา (ประเทศแอฟริกาใต้)	1	0.25
6. อาชีพ		
ไม่ระบุ	6	1.50
พนักงานบริษัทเอกชน	120	30.00
ข้าราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	29	7.25
เจ้าของธุรกิจ หรือ วิชาชีพอิสระ	91	22.75
เกษียณอายุราชการ	108	27.00
อื่นๆ	46	11.50
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3,162 ดอลลาร์ (91,192 บาท)	

4.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วนสำคัญ ได้แก่การวิเคราะห์พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด และการวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติสำหรับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

4.2.1 พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเชียงรายเป็นครั้งแรก จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81 ซึ่งจะพักที่เชียงรายเป็นเวลา 2-3 วัน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 และนักท่องเที่ยวครั้งนี้นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT - Foreign Individual Tourism) จำนวน 301 คน และมีเพียงร้อยละ 9.75 เป็นนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวมาเที่ยวเชียงรายตั้งแต่อยู่ที่ประเทศของตัวเอง การเดินทางมายังจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมักจะเดินทางมากับบุคคลอื่นๆด้วยอาทิเช่นเพื่อนหรือคู่รัก (ร้อยละ 36.75) และสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 27.50) และประมาณร้อยละ 26 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวโดยลำพัง สำหรับวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวได้แก่ ลำดับแรกคือเพื่อมาศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต (ร้อยละ 36.50) ลำดับที่สองคือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (คิดเป็นร้อยละ 23.75) และลำดับที่สามคือ เพื่อเยี่ยมเพื่อน /ญาติ (คิดเป็นร้อยละ 18.75)

ตารางที่ 4.2 พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

ตัวแปร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ ของกลุ่ม ตัวอย่าง
1.จำนวนครั้งที่มาเดินทางมาในจังหวัดเชียงราย (รวมครั้งนี้)		
อันดับที่ 1 เดินทางมาเป็นครั้งแรก	131	32.75
อันดับที่ 2 จำนวน 2-3 ครั้ง	127	31.75
อันดับที่ 3 จำนวน 4-5 ครั้ง	70	17.50
2. ระยะที่พำนักในจังหวัดเชียงรายโดยเฉลี่ยต่อครั้ง		
อันดับที่ 1 จำนวน 2-3 วัน	130	32.25
อันดับที่ 2 จำนวน 4-5 วัน	69	17.25
อันดับที่ 3 จำนวน 6-10 วัน	50	12.50
3. ผู้ดำเนินการจัดการในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้		
จัดการเองทั้งหมด	301	75.25
ซื้อแพคเกจทัวร์มาจากประเทศของตน	39	9.75

ตัวแปร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ ของกลุ่ม ตัวอย่าง
มาซื้อแพคเกจทัวร์ที่เมืองไทย	55	13.75
อื่นๆ อาทิเช่น ไม่ระบุ หรือ เพื่อนดำเนินการให้	5	1.25
4. บุคคลที่เดินทางร่วมนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดเชียงราย		
มาคนเดียว	104	26.00
เพื่อนร่วมสถาบัน	19	4.75
สมาชิกในครอบครัว	110	27.50
เพื่อน หรือ คู่รัก	147	36.75
อื่น ๆ	33	8.00
5. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดเชียงราย		
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	95	23.75
เพื่อเยี่ยมเพื่อน /ญาติ	75	18.75
ติดต่อธุรกิจและเพื่อประชุม / สัมมนา / ดูงาน	51	12.75
เพื่อมาศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต	146	36.50
อื่นๆ	9	2.25

ตารางที่ 4.3 เหตุผลที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

ลำดับ ความสำคัญ	เหตุผลที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย (เลือกได้มากกว่า 1ข้อ)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ ของกลุ่ม ตัวอย่าง
1	มีทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี	225	56.25
2	ค่าครองชีพถูก	199	49.75
3	คำแนะนำจากเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ	180	45.00
4	เอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	145	36.25
5	ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	119	29.75

สำหรับเหตุผลที่นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงราย พบว่าอันดับแรกคือมีทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี (ร้อยละ 56.25) อันดับที่สองคือค่าครองชีพถูก (ร้อยละ 49.75) ถัดมาคือได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ, เอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ตลอดจนความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว (ร้อยละ 45.00, ร้อยละ 36.25 และ ร้อยละ 29.25 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้าก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

ลำดับ ความสำคัญ	แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้าก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย (โดยให้เลือกมากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ ของกลุ่ม ตัวอย่าง
1	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานในประเทศไทยของท่าน และเว็บไซต์ฯ	326	81.50
2	การบอกต่อจากเพื่อน / สมาชิกในครอบครัวหรือญาติ	184	46.00
3	นิตยสารการท่องเที่ยวหรือคู่มือการท่องเที่ยว	128	32.00
4	เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว	76	19.00
5	เว็บไซต์ตัวแทนบริษัททัวร์ในประเทศไทยของท่าน	69	17.25
6	สถานกงสุลไทย หรือสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศไทยของท่านและเว็บไซต์ฯ	60	15.00

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้าก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อันดับแรกคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานในประเทศไทย และเว็บไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ร้อยละ 81.50) การสอบถามจากเพื่อน / สมาชิกในครอบครัวหรือญาติ (ร้อยละ 46.00) ถัดมาคือ นิตยสารการท่องเที่ยวหรือคู่มือการท่องเที่ยว (ร้อยละ 32.00) และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว, เว็บไซต์ตัวแทนบริษัททัวร์ในประเทศไทย ตลอดจนสถานกงสุลไทย หรือสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศไทยของท่านและเว็บไซต์สถานกงสุลไทย หรือสถานเอกอัครราชทูตไทย (คิดเป็นร้อยละ 19, ร้อยละ 17.25 และ ร้อยละ 15 ตามลำดับ)

4.2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ในส่วนของพฤติกรรมและความความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นอกจากการวิเคราะห์หั่งเชิงปริมาณแล้ว ยังมีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างครบถ้วนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวและการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างพบว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 34.75 จากนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400คน และจากการพิจารณาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จากจำนวน 139 คนพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (คิดเป็นร้อยละ 71.22 และ ร้อยละ28.78 ตามลำดับ) และส่วนใหญ่เป็นผู้เกษียณอายุการทำงานแล้ว สูงถึงร้อยละ43.88 และส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 59.71

ตารางที่ 4.5 สัดส่วนและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

สัดส่วนของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
1. สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์		
เคย	139	40.31
ไม่เคย	261	65.25
รวม	400	100.00
2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวใน		

สัดส่วนของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (N=139)		
2.1 เพศ		
ชาย	99	71.22
หญิง	40	28.78
2.2 อาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	26	18.70
ข้าราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	7.19
เจ้าของธุรกิจ หรือ วิชาชีพอิสระ	26	18.70
เกษียณอายุราชการ	61	43.88
อื่นๆ	16	11.51
2.3 ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา หรือ ปวช.	10	7.19
อนุปริญญา หรือ ปวส.	39	28.05
ปริญญาตรี	83	59.71
อื่นๆ	7	5.03

เมื่อจำแนกนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำแนกตามทวีปแล้วพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางที่เคยท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แล้วนั้นโดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศทางทวีปยุโรปและอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 33.10 และ 25.18 ตามลำดับ และทวีปเอเชียซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับทวีปอเมริกาคือร้อยละ 25.18 โดยจำแนกออกเป็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คิดเป็นร้อยละ 16.55 และเอเชียตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 8.63 อันดับที่สามคือนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปโอเชียเนีย คิดเป็นร้อยละ 9.35

ตารางที่ 4.6 นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำแนกตามทวีป

ทวีป	จำนวนคน	ร้อยละ	ลำดับความสำคัญ
1. ยุโรป	46	33.10	1
2. อเมริกา	35	25.18	2
3. เอเชีย	35	25.18	2
3.1 เอเชียตะวันออก	12	8.63	
3.2 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	23	16.55	
3.3 เอเชียใต้	0	0	
4. ตะวันออกกลาง	10	7.19	4
5. โอเชียเนีย	13	9.35	3
6. แอฟริกา	0	0	5
	139	100	

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พบว่าในส่วนพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้รับทราบมีข้อมูลว่าอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 70.50 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และได้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 79.85 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยลักษณะการท่องเที่ยวเป็นแบบการท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) คิดเป็นร้อยละ 78.42 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสำหรับเหตุผลในการพิจารณาแหล่งที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มันจะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น , ทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี และค่าครองชีพถูก (คิดเป็นร้อยละ 54.68 , ร้อยละ 40.28 และ ร้อยละ 35.97 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (N=139)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
1.ได้รับทราบมีข้อมูลว่าอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงรายเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย	98	70.50
2. เคยมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	111	79.85
3. ลักษณะการท่องเที่ยว		
การท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism)	109	78.42
การท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ (Package Tour)	30	21.58
4.เหตุผลในการพิจารณาแหล่งที่ท่องเที่ยว(เหตุผลลำดับแรก)		
เอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	76	54.68
ทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี	56	40.28
ค่าครองชีพถูก	50	35.97

สำหรับความสนใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวผู้สูงอายุต่างชาติในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่าความสนใจลำดับแรกของนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว คือ มีความสนใจโบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ คิดเป็นร้อยละ 75.54 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อันดับถัดมาคือเทศกาลและประเพณีดั้งเดิม และ พิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุ คิดเป็นร้อยละ 59.71 และ ร้อยละ 56.83 ตามลำดับ ความสนใจลำดับที่สอง ได้แก่ วิถีชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.67 เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม คิดเป็นร้อยละ 53.24 และ โบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ คิดเป็นร้อยละ 43.17 เช่นเดียวกับความสนใจลำดับที่ 3 คือ วิถีชุมชน เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม และ โบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ (คิดเป็นร้อยละ 51.07, 46.04 และ 39.57 ตามลำดับ) ดังนั้นหากพิจารณาความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวผู้สูงอายุต่างชาติในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจกับโบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม พิพิธภัณฑสถาน และโบราณวัตถุ และวิถีชุมชน

ตารางที่ 4.8 ความสนใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวผู้สูงอายุต่างชาติ

ความสนใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของ นักท่องเที่ยวชาวผู้สูงอายุต่างชาติ (เลือกได้มากกว่า 1ข้อ)	ระดับความสำคัญ		
	1	2	3
1. พิพิธภัณฑ์ และโบราณวัตถุ	79 (ร้อยละ 56.83)	59 (ร้อยละ 42.45)	64 (ร้อยละ 46.04)
2. โบราณสถาน อาคาร ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ	105 (ร้อยละ 75.54)	60 (ร้อยละ 43.17)	55 (ร้อยละ 39.57)
3. วิถีชีวิตชุมชน	74 (ร้อยละ 53.24)	76 (ร้อยละ 54.67)	71 (ร้อยละ 51.07)
4. เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ วรรณกรรม วรรณคดี	16 (ร้อยละ 11.51)	31 (ร้อยละ 22.30)	41 (ร้อยละ 29.50)
5. เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม	83 (ร้อยละ 59.71)	74 (ร้อยละ 53.24)	50 (ร้อยละ 35.97)

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติพบว่า หลังจากที่ได้ท่องเที่ยวของอำเภอเชียงแสนนั้น พบว่าเห็นควรที่จะแนะนำและบอกต่อเพื่อนและคนในครอบครัว และมีความต้องการที่อยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก โดยความประทับใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำพบว่า อันดับแรกคือ ความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงแสน และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 70.50 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ในได้มีการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่านอกจากนักท่องเที่ยวจะมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถเที่ยวชมทัศนียภาพบริเวณแม่น้ำโขง และยังสามารถข้ามไปเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย อันดับที่ 2 บรรยากาศดี บ้านเมืองสวยงาม การเดินทางสะดวกสบายคิดเป็นร้อยละ 63.31 ของกลุ่มตัวอย่าง อันดับที่ 3 คนในท้องถิ่นมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีการต้อนรับอย่างดี และมีรู้สึกความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 60.43 อันดับที่สุดคือ คุณภาพ และมาตรฐานของบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเชียงแสน อันดับที่สุดคือ บรรยากาศดีและบริเวณโดยรอบสวยงาม การเดินทางสะดวกสบายคิดเป็นร้อยละ 58.27 และอันดับที่ 5 คือผู้

ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ใช้ภาษาได้ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 56.11 ทั้งนี้ในส่วนราคาค่าบริการเหมาะสม และสามารถต่อรองได้ ไม่ติดอยู่ในการจัดลำดับความสำคัญในลำดับ 1-5 กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเป็นปัจจัยที่ส่งผลความประทับใจที่ให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 47.48 และอาหารมีรสชาติอร่อย ถูกปาก คิดเป็นร้อยละ 37.42

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยที่ส่งผลความประทับใจที่ให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ

ปัจจัยที่ส่งผลความประทับใจที่ให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ (N=139)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือก*	คิดเป็นร้อยละ (เมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่าง)	ลำดับความสำคัญ
ความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว	98	70.50	1
คุณภาพ และ มาตรฐานของบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก	81	58.27	4
ผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ใช้ภาษาได้ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยว	78	56.11	5
บรรยากาศดี บ้านเมืองสวยงาม และการเดินทางสะดวกสบาย	88	63.31	2
คนในท้องถิ่นมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีการต้อนรับอย่างดี และรู้สึกความปลอดภัย	84	60.43	3
ราคาค่าบริการเหมาะสม / สามารถต่อรองได้	66	47.48	6
อาหารมีรสชาติอร่อย ถูกปาก	52	37.42	7

*หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้ 2 คำตอบคือ พิจารณาและไม่พิจารณาเป็นความประทับใจที่ให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ

4.2.3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การพิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัตินั้นแบ่งออกเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุ และนอกจากนี้ได้มีการจำแนกกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติจำนวน 400 คน หากแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีความเป็นไปได้ที่จะมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากและน้อยพบว่า กลุ่มที่มีความเป็นไปได้ที่จะมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากนั้นคิดเป็นร้อยละ 54 ของกลุ่มตัวอย่าง (โดยประกอบด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ที่เคยมาเที่ยวที่เชียงใหม่ นักท่องเที่ยวที่มีเคยมาเที่ยวเชียงใหม่แต่ยังไม่เคยท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่เคยไปท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่อื่นแต่ยังไม่เคยมาเที่ยวที่เชียงใหม่) และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้ที่จะมาท่องเที่ยวเชียงใหม่คิดเป็นร้อยละ 46 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้การจำแนกดังกล่าวเนื่องมาจากผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ ให้มีการปรับตัว และการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ตารางที่ 4.10 ลักษณะของนักท่องเที่ยวจำแนกตามโอกาสที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1. นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเคยมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายแล้ว	111	27.75
2. นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แต่ไม่เคยมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย	28	7.00
3. นักท่องเที่ยวที่เคยท่องเที่ยวในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายแต่ไม่เคยมาเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	77	19.25
รวม นักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มากที่จะมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงใหม่	216	54.00
4. นักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้ที่จะมาท่องเที่ยวเชิง	184	46.00

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน (กลุ่มที่ไม่เคยท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายและไม่เคยมาเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)		
รวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ	400	100

ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

เมื่อพิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นซึ่งแบ่งออกเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุพบว่าความต้องการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดคือเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 คะแนน) ถัดมาระดับความต้องการมากที่สุดคือรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 คะแนน) และการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 คะแนน) ในส่วนความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุระดับความต้องการมากที่สุดคือ ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 คะแนน) ถัดมาคือ พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ เช่น ที่นั่ง ที่จอดรถและห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 คะแนน) และเจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 คะแนน)

ตารางที่ 4.11 ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1.เส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว	221 (55.25)	122 (30.5)	53 (13.25)	2 (0.005)	2 (0.005)	3.40	มากที่สุด
2.รายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์	151 (37.75)	154 (38.5)	87 (21.75)	7 (1.75)	1 (0.25)	3.12	มาก
3.การแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์	122 (30.5)	165 (41.25)	88 (22)	22 (5.5)	3 (0.75)	2.95	มาก
4.ยานพาหนะที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	130 (32.5)	162 (40.5)	71 (17.75)	27 (6.75)	10 (2.5)	2.94	มาก
5.สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์	104 (26.00)	153 (38.25)	95 (23.75)	29 (7.25)	19 (4.75)	2.74	มาก

6.ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	224 (56)	110 (27.5)	63 (15.75)	3 (0.75)	0	3.39	มากที่สุด
7.พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ	196 (49.00)	135 (33.75)	59 (14.75)	9 (2.25)	1 (0.25)	3.29	มากที่สุด
8.เจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุ	175 (43.75)	134 (33.5)	78 (19.5)	13 (3.25)	0	3.15	มาก
9.โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ	147 (36.75)	173 (43.25)	64 (16.00)	15 (3.75)	1 (0.25)	3.13	มาก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแบ่งความน่าจะเป็นของนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน รายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1) เส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวพบว่ามีระดับความต้องการมากที่สุด ร้อยละ 55.25 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงแสน ความต้องการเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว มีระดับความต้องการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.50 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และคิดเป็นร้อยละ 47.74 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.12 ความต้องการด้านเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงแสน	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ต้องการ	
มาก (N=216)	เส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และความหลากหลายของ สถานที่ท่องเที่ยว	135 (62.50)	63 (29.17)	17 (7.87)	1 (1.46)	0	216 (100)
น้อย (N=184)		86 (47.74)	59 (32.87)	36 (19.57)	1 (0.005)	2	184 (100)
	รวม	221 (55.25)	122 (30.5)	53 (13.25)	2 (0.005)	2 (0.005)	400

1.2) รายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านพบว่ารายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์มีระดับความต้องการมาก ร้อยละ 38.04 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากมีความต้องการมากที่สุดเรื่องรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 44.91 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อยมีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 38.04 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.13 ความต้องการด้านรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงราย	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
มาก (N=216)	รายละเอียดและข้อมูล เกี่ยวกับสถานที่ทาง ประวัติศาสตร์	97 (44.91)	84 (38.89)	31 (14.35)	4 (1.85)	0	216 (100)
น้อย (N= 184)		54 (29.35)	70 (38.04)	56 (30.44)	3 (1.63)	1 (0.54)	184 (100)
	รวม	151 (37.75)	154 (38.5)	87 (21.75)	7 (1.75)	1 (0.25)	400 (100)

1.3) การแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มีระดับความต้องการมาก ร้อยละ 41.25 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่นักท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 43.98 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 38.04 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.14 ความต้องการด้านการเกี่ยวกับการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงแสน	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ต้องการ	
มาก (N=216)	การแสดงเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์	79 (36.57)	95 (43.98)	33 (15.28)	8 (3.7)	1 (0.47)	216 (100)
น้อย (N= 184)		43 (23.36)	70 (38.04)	55 (29.89)	14 (7.62)	2 (1.09)	184 (100)
	รวม	122 (30.5)	165 (41.25)	88 (22)	22 (5.5)	3 (0.75)	400 (100)

1.4) ยานพาหนะที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านยานพาหนะที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีระดับความต้องการมาก ร้อยละ 40.50 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 41.20ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 39.67 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.15 ความต้องการด้านยานพาหนะที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงแสน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ต้องการ	
มาก (N=216)	ยานพาหนะที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	84 (38.88)	89 (41.2)	33 (15.28)	9 (4.18)	1 (0.46)	216 (100)
น้อย (N= 184)	รวม	46 (25.00)	73 (39.67)	38 (20.65)	18 (9.78)	9 (4.9)	184 (100)
	รวม	130 (32.5)	162 (40.5)	71 (17.75)	27 (6.75)	10 (2.5)	400 (100)

1.5) สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ข้อมูล เช่น ทีวีที่แสดงถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ หรือ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ มีระดับความต้องการมาก ร้อยละ 38.25 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่นักท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 37.96ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 38.59 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.16 ความต้องการด้านสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ข้อมูล เช่น ทีวีที่แสดงถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ หรือ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงแสน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ต้องการ	
มาก (N=216)	สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ข้อมูล เช่น ทีวีที่แสดงถึง	69 (31.94)	82 (37.96)	46 (21.3)	10 (4.63)	9 (4.17)	216 (100)
น้อย (N= 184)	เรื่องราวประวัติศาสตร์ หรือรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง	35 (19.02)	71 (38.59)	49 (26.63)	19 (10.33)	10 (5.43)	184 (100)
	รวม	104 (26.00)	153 (38.25)	95 (23.75)	29 (7.25)	19 (4.75)	400 (100)

2) ความต้องการพิเศษสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เน้นไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ดังนั้นจึงมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการพิเศษสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุได้แก่ทางเดิน ห้องน้ำ ที่จอดรถ โปรแกรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ และ เจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ ผลการสำรวจเป็นดังนี้

2.1) ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายด้านทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีระดับความต้องการมากที่สุด ร้อยละ 56 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่นักท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงแสน สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 46.74 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.17 ความต้องการทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ความเป็นได้ ที่มาท่องเที่ยว เชียงใหม่	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปาน กลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
มาก (N=216)	ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อ ผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยว	138 (63.89)	57 (26.39)	21 (9.72)	0	0	216 (100)
น้อย (N= 184)	เชิงประวัติศาสตร์	86 (46.74)	53 (28.8)	42 (22.83)	3 (1.63)	0	184 (100)
	รวม	224 (56)	110 (27.5)	63 (15.75)	3 (0.75)	0	400 (100)

2.2) พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ เช่น ที่นั่ง ที่จอดรถ ห้องน้ำ เป็นต้น มีระดับความต้องการมากที่สุด ร้อยละ 49 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 53.24 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 44.03 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.18 ความต้องการพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

ความเป็นได้ ที่มาท่องเที่ยว เชียงใหม่	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปาน กลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
มาก (N=216)	พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ เช่น ที่ นั่ง ที่จอดรถ ห้องน้ำ	115 (53.24)	71 (32.87)	26 (12.04)	3 (1.39)	1 (0.46)	216 (100)

ความเป็นได้ ที่มาท่องเที่ยว เชียงใหม่	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปาน กลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
น้อย (N= 184)		81 (44.03)	64 (34.78)	33 (17.93)	6 (3.26)	0	184 (100)
	รวม	196 (49.00)	135 (33.75)	59 (14.75)	9 (2.25)	1 (0.25)	400 (100)

2.3) เจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุ

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนของเจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุมีระดับความต้องการมากที่สุด ร้อยละ 43.75 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและน้อยมีความต้องการเรื่องการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 48.61 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 38.04 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.19 ความต้องการเจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุ

ความเป็นได้ ที่มาท่องเที่ยว เชียงใหม่	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปาน กลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
มาก (N=216)	ความต้องการเจ้าหน้าที่ที่ คอยช่วยเหลือและบริการ	105 (48.61)	74 (34.26)	35 (16.20)	2 0.93	0	216 (100)
น้อย (N= 184)	ผู้สูงอายุ	70 (38.04)	60 (32.61)	43 (23.37)	11 (5.98)	0	184 (100)
	รวม	175 (43.75)	134 (33.5)	78 (19.5)	13 (3.25)	0	400 (100)

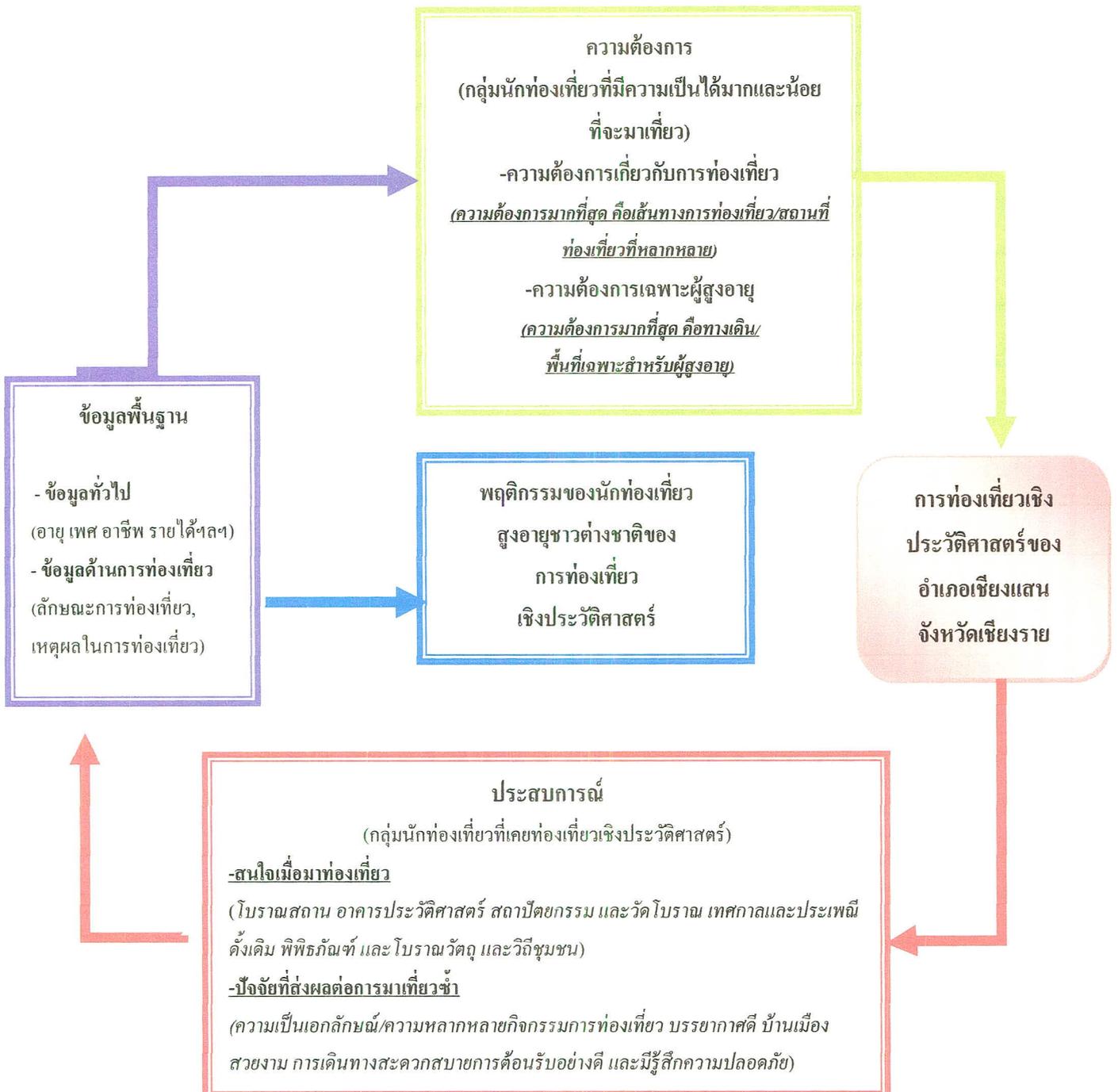
2.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายในส่วนของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุมีระดับความต้องการมาก ร้อยละ 43.25 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด หากพิจารณาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่มาท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงแสน สำหรับกลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากมีความต้องการมากที่สุดเรื่องโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 43.52 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้มาก และกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อยมีความต้องการมากคิดเป็นร้อยละ 45.64 ของนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้น้อย

ตารางที่ 4.20 ความต้องการโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ

ความเป็นได้ที่มาท่องเที่ยว เชียงแสน	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ	ระดับความต้องการ					รวม
		มากที่สุด (100%)	มาก (75%)	ปานกลาง (50%)	น้อย (25%)	ไม่ ต้องการ	
มาก (N=216)	ความต้องการโปรแกรมการ ท่องเที่ยวที่ออกแบบเฉพาะ สำหรับผู้สูงอายุ	94 (43.52)	89 (41.2)	28 (12.96)	4 (1.85)	1 (0.47)	216 (100)
น้อย (N= 184)		53 (28.8)	84 (45.65)	36 (19.57)	11 (5.98)	0	184 (100)
	รวม	147 (36.75)	173 (43.25)	64 (16.00)	15 (3.75)	1 (0.25)	400 (100)

สรุปผลของวัตถุประสงค์ที่ 1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ภาพที่ 4.1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ที่มา : ดัดแปลงจากแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคของ Matin Khan (2006)

4.2.4 ความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ศาสตร์จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการให้ดูแลรักษาเพื่อทำนุบำรุงโบราณสถานตั้งนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จึงมีการศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะสนับสนุนหน่วยงานหรือกองทุนเข้ามาดูแลเพื่อที่จะทำการบูรณะและซ่อมแซมวัด / โบราณสถานให้มีสภาพที่ดีขึ้นและก่อประโยชน์ให้สังคม จำนวน 389 คน คิดเป็นร้อยละ 97.19 โดยค่าเงินบริจาคที่นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจจ่ายโดยจำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวเลือกบริจาคมากที่สุดคือ 100 บาทต่อคนต่อครั้ง และเงินบริจาคต่อครั้งเฉลี่ย คือ 163.03 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยสาเหตุที่ยินดีจะสนับสนุนหน่วยงานหรือกองทุน เพื่อที่จะซ่อมแซมและบูรณะวัด / โบราณสถาน อันดับแรก คือ เพื่อรักษาให้ลูกหลานในอนาคต จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.19 รองลงมา คือ เพื่อช่วยเหลือโครงการให้การซ่อมแซมและบูรณะให้สำเร็จ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 และอันดับที่สาม คือ เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 เมื่อได้เงินบริจาคแล้วเมื่อจัดความสำคัญในการนำไปทำนุบำรุงโบราณสถาน พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญอันดับแรกคืออนุรักษ์สภาพพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 45.31 ถัดมาด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนักท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 35.63 และด้านการพัฒนาและบริการคิดเป็นร้อยละ 17.50

ตารางที่ 4.21 สาเหตุและวัตถุประสงค์ที่ต้องการในการสนับสนุนหน่วยงานหรือกองทุนเข้ามาดูแลเพื่อที่จะทำการบูรณะและซ่อมแซมวัด / โบราณสถาน

ตัวแปร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ ความสำคัญ
1. ความยินดีที่จะสนับสนุนหน่วยงานหรือกองทุนที่เข้ามาดูแลเพื่อที่จะทำการบูรณะและซ่อมแซมวัด / โบราณสถานให้มีสภาพที่ดีขึ้นและก่อประโยชน์ให้สังคม			
ยินดี	389	97.19	
ไม่ยินดี	11	2.81	
2. สาเหตุที่ท่านยินดีที่จะสนับสนุนหน่วยงานหรือกองทุน เพื่อที่จะซ่อมแซมและบูรณะวัด / โบราณสถาน			

ตัวแปร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)	ลำดับ ความสำคัญ
ไม่ตอบคำถาม	19	4.69	5
เพื่อประโยชน์ของตัวเอง	68	16.88	4
เพื่อช่วยเหลือโครงการในการซ่อมแซมและบูรณะให้สำเร็จ	94	23.44	2
เพื่อรักษาให้ลูกหลานในอนาคต	129	32.19	1
เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ	91	22.81	3
3.ความสำคัญในการนำไปทำนุบำรุงโบราณสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์			
ด้านการอนุรักษ์สภาพพื้นที่			
ลำดับที่ 1	181	45.31	
ลำดับที่ 2	129	32.19	
ลำดับที่ 3	84	20.94	
ไม่ตอบ / ไม่เลือก	6	1.56	
ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนักท่องเที่ยว			
ลำดับที่ 1	143	35.63	
ลำดับที่ 2	120	30.00	
ลำดับที่ 3	131	32.81	
ไม่ตอบ / ไม่เลือก	6	1.56	
ด้านการพัฒนาและบริการ			
ลำดับที่ 1	70	17.50	
ลำดับที่ 2	145	36.25	
ลำดับที่ 3	179	44.69	
ไม่ตอบ / ไม่เลือก	6	1.56	

4.3 การศึกษาและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.3.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การศึกษาและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ทางคณะผู้วิจัยได้เริ่มต้นดำเนินการโดยการประสานงานกับเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน เพื่อเข้าไปดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองเชียงแสน ศักยภาพของบุคลากร และการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมถึงศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวที่ทางเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสนนำเที่ยวอยู่ในปัจจุบัน

1) การตระหนักถึงความสำคัญของเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเชียงแสนนั้น ในปัจจุบันมีโครงการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยมีการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์เชียงแสนซึ่งจากสภาพเมืองของเชียงแสนเป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งของแผ่นดินล้านนา ในปัจจุบันสามารถเห็นกำแพงเมืองคูเมือง ประตูเมืองและโบราณสถานภายในเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าเมืองเชียงแสนโบราณเป็นเมืองที่มีพัฒนาการมายาวนาน เนื่องจากเป็นเมืองที่มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม จึงส่งผลให้มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนาและศิลปกรรมมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะรูปแบบทางศิลปะสถาปัตยกรรมของโบราณสถานต่างๆที่มีจิตตรงดงาม และแสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปกรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้โครงการการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน แบ่งออกเป็น

1. งานโบราณคดี เป็นการศึกษาในด้านการตั้งถิ่นฐาน ของชุมชนเมืองเชียงแสน ซึ่งมีกิจกรรมย่อยได้แก่การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆการสำรวจขุดตรวจขุดค้นทางด้านโบราณคดีการศึกษาด้านมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม และจัดพิมพ์เอกสารต่างๆผลการศึกษาวิจัย

2. งานอนุรักษ์แบ่งเป็นกลุ่มหลัก 5 กลุ่มคือโบราณสถานเมืองเชียงเมืองโบราณสถานในและนอกกำแพงเมืองเชียงแสน ป้อม ประตูเมืองเชียงแสน กำแพงเมืองและคูเมืองเชียงแสนและโบราณสถานเชียงแสนน้อย

3. งานคุ้มครองป้องกัน ได้แก่ การประกาศกำหนดขอบเขตพื้นที่โบราณสถานทุกแห่งให้ชัดเจน กำหนดผังการใช้ที่ดิน ควบคุมระบบการสัญจร และการควบคุมการก่อสร้างอาคาร

4. งานพัฒนาภูมิทัศน์ ได้แก่ กำหนดพื้นที่ปรับปรุงให้ชัดเจน เช่น คูเมือง กำแพงเมือง ฯลฯ อนุรักษ์สภาพภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมที่ดีของเดิมให้คงอยู่ การปรับปรุง พัฒนาสภาพภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับการใช้สอยปัจจุบัน

5. งานปรับปรุงและพัฒนาชุมชน ได้แก่

5.1 บริเวณชุมชนเดิมอาจต้องมีการรื้อย้ายไปที่ตั้งใหม่หรือให้คงไว้และควรปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่พร้อมทั้งมีการควบคุมการก่อสร้างเพิ่มเติม

5.2 บริเวณสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่นโรงเรียน สถานที่ราชการ ที่มีการเกี่ยวข้องกับทำให้การบริการชุมชนมาแต่เดิม ยังยินยอมให้ตั้งอยู่ต่อไปได้ แต่การก่อสร้างใหม่จะต้องมีการควบคุมรูปแบบและการใช้พื้นที่ให้เหมาะสม

5.3 บริเวณพื้นที่เกษตรกรรม อยู่โดยรอบของพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันการขยายของสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย

6. งานบริการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดทำแผ่นป้ายชื่อ และประวัติโบราณสถาน การปรับปรุงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเดิมให้น่าสนใจและทันสมัย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้นักท่องเที่ยว การฟื้นฟูเทศกาลและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และการจัดการแสดงทางวัฒนธรรม หรือแสง เสียง ในบริเวณโบราณสถาน

2) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน และการเข้าร่วมการท่องเที่ยวตามเส้นทางนำเที่ยวของเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน พบว่าจากการสำรวจแผนผังที่ตั้งของโบราณสถานในเมืองเชียงแสน พบว่าตั้งอยู่หนาแน่นในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน มีบางส่วนที่อยู่นอกเมืองออกไปทางทิศเหนือ ตะวันตก และทิศใต้ ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ห่างไกล แต่ก็มีบางวัดที่มีความสำคัญ และสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีได้ ส่วนอายุสมัยของโบราณสถานที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาจแบ่งคร่าวๆได้เป็น 4 ยุค ในช่วงอาณาจักรล้านนา จากการสำรวจพบว่าโบราณสถานในแต่ละยุคตั้งอยู่ปะปนกัน และกระจัดกระจายไปทั่วบริเวณเมืองเชียงแสน จึงเป็นข้อจำกัดข้อหนึ่งในการนำเที่ยว ในกรณีที่ต้องการแบ่งโซนให้เห็นภาพพัฒนาการตั้งแต่สมัยแรกไปจนถึงสมัยหลังของเมืองเชียงแสน ลักษณะการนำเที่ยวด้วยรถไฟในปัจจุบัน จึงถูกจำกัดให้ไปตามเส้นทางที่ถนนตัดผ่านในบริเวณที่มีโบราณสถานตั้งอยู่หนาแน่นที่สุด ซึ่งก็คือวิ่งไปตามถนนรอบเวียงหรือกำแพงเมืองเชียงแสน โดยเริ่มจากวัดป่าสัก และวิ่งต่อไปเรื่อยๆในเขตโบราณสถานชั้นใน และวนมาจบที่ศูนย์บริการท่องเที่ยว สถานที่จอดรถไฟฟ้า ตรงข้ามกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงแสน ใช้เวลาในการนั่งชมเส้นทางทั้งหมดประมาณ 30 นาที การท่องเที่ยวโดยการนั่งชมบนรถไฟพายนี้นั้นเหมาะสมกับผู้ที่มีเวลาไม่มาก ต้องการความสะดวกสบาย เนื่องจากไม่ต้องขึ้น - ลงรถบ่อยๆ นอกจากนั้นยังมีผู้บรรยายนำชมให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย แต่อาจจะไม่ได้เห็นภาพความเป็นมาของประวัติศาสตร์ไล่เรียงกันไปจากยุคเริ่มต้น จนถึงยุคสุดท้ายของอาณาจักรล้านนา เนื่องจาก

โบราณสถานตั้งอยู่ปะปนกันไป ดังที่กล่าวไว้ตามข้างต้น ซึ่งถ้าสามารถจัดเส้นทางที่ไล่เรียงไปจากยุคแรกของเชียงแสนมาจนถึงยุคสุดท้ายได้ หรือให้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่ตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวจะเอื้ออำนวย ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นภาพรวมของเมืองเชียงแสนได้มากขึ้น หรือจัดเรียงเส้นทางให้นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวไปตามตำนานของเมืองเชียงแสนจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และสนุกสนานมากขึ้นตามไปด้วย เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเมืองโบราณเชียงแสน ได้อีกทางหนึ่ง

3) ระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน

จากการสำรวจพื้นที่โบราณสถานของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนจากนั้นนำมาสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้น โดยเน้นไปที่การพัฒนา “เส้นทางการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย” ซึ่งไปตามการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาติต่างชาตินักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ 1) โดยจากการระดมความคิดเห็นพบว่าการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนนั้น สามารถที่จะเพิ่มความหลากหลายของโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ผ่าน “เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ตำนานและวีรบุรุษ” ของคนเชียงแสน ดังนั้นการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจึงแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือ

3.1) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับตำนานและวีรบุรุษของคนเชียงแสน

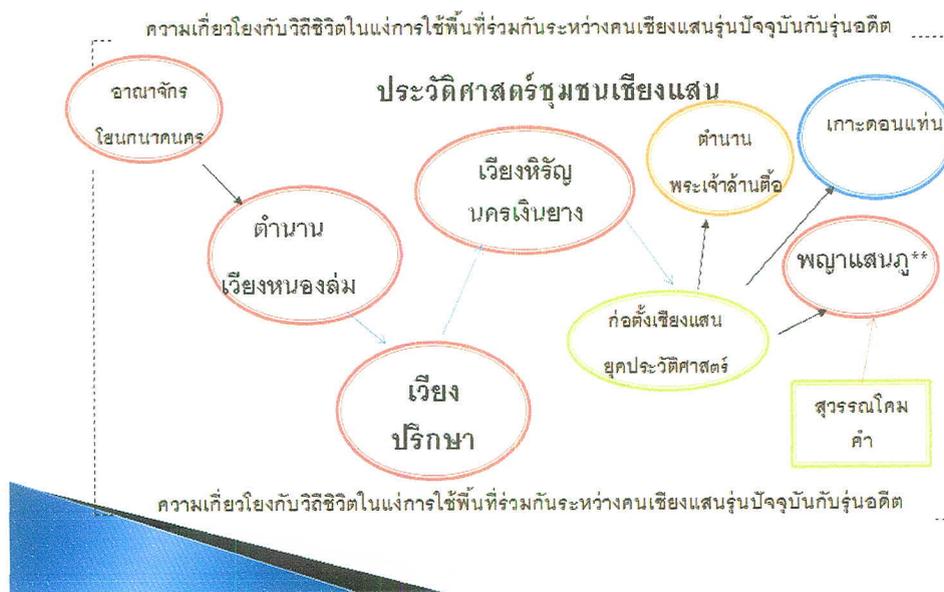
คมสัน รัตนะสิมากุล (2551) ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเชียงแสนกับการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อรักษาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นหนึ่งในคณะผู้วิจัยในครั้งนี้ ได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองกับวิถีชีวิตปัจจุบันว่า

“ความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองกับวิถีชีวิตปัจจุบันจึงเป็นในลักษณะของการเข้ามาตั้งรกรากและประกอบอาชีพในพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็น “การใช้พื้นที่ร่วมกัน” ระหว่างคนเชียงแสนในยุคประวัติศาสตร์และยุคปัจจุบัน ซึ่งคนเชียงแสนในยุคปัจจุบันก็จะรับรู้ความสำคัญ ความเป็นมาและความเก่าแก่ของชุมชนเมืองตนเองผ่านเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญต่างๆ ขณะที่ไม่พบความเชื่อมโยงในมิติอื่นเนื่องจากคนเชียงแสนรุ่นปัจจุบันเป็นคนละรุ่นกับคนเชียงแสนในอดีต ชาวบ้านมักจะเลือกจดจำหรือถ่ายทอดเรื่องราวในลักษณะที่เป็นตำนานที่ผูกโยงเข้ากับสถานที่ที่ปรากฏพบเห็นในสภาพปัจจุบัน ยิ่งหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความเชื่อและเป็นสิ่งที่ยังมีความคลุมเครือยังไม่มีข้อพิสูจน์ชัดเจนจะยิ่งทำให้คนอยากรู้หรือเล่าสืบต่อกันมาเพื่อรอพิสูจน์ ดังเช่นตำนานเรื่องเวียงหนองล่องและตำนานพระเจ้าล้านตื้อ ซึ่งมีองค์ประกอบดังกล่าวครบถ้วนจึงเป็นเหตุทำให้ตำนานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เชียงแสน

ยังอยู่ในความทรงจำของคนเชียงใหม่และเล่าสืบทอดต่อกันมาจนปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นตำนานหรือคำอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต”

จากกระบวนการบอกเล่าสามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 4.2 ที่กล่าวเรื่องราวประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ พบว่าอาณาจักรเชียงใหม่มีความยิ่งใหญ่ในแง่เป็นพื้นที่ราบริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขง ซึ่งได้ถูกเล่าผ่านตำนานประวัติศาสตร์ก่อนที่อาณาจักรล้านนาจะเริ่มขึ้น เพียงแต่หลักฐานทางโบราณสถานที่หลงเหลืออาจจะยังไม่สามารถรองรับตำนานที่เก่าแก่นี้ได้ ดังเช่นเวียงหนองล่องจึงเป็นตำนานที่เล่าเรื่องของอาณาจักรโยนกนาคนคร ได้อย่างมากมาย โดยแคว้นแห่งนี้ถือว่าเป็นแคว้นโบราณที่เก่าแก่ที่สุดบนอาณาจักรล้านนา กล่าวคือมีอายุประมาณ 2,000 ปี ขณะที่อีกแคว้นหนึ่ง ซึ่งสืบเนื่องจากแคว้นโยนกนาคนคร คือแคว้นหริภุญไชยเป็นแคว้นผู้ก่อตั้งเมืองเชียงใหม่และเป็นถิ่นประสูติของพระเจ้าเม็งรายมหาราชหรือพญาเม็งราย

ประวัติศาสตร์ชุมชนเชียงใหม่

ภาพที่ 4.2 ความเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์ชุมชนเชียงใหม่ตามกระบวนการบอกเล่า

3.2) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวผ่านเรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการสำรวจเมืองเชียงใหม่ พบว่าเชียงใหม่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และศิลปกรรม เมืองเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ (แนบในภาคผนวกที่ 2)

3.2.1) เมืองเชียงแสนสมัยก่อนประวัติศาสตร์และยุคปฐมปรากฏ ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์บริเวณเมืองเชียงแสนโบราณ ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีการพบร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์โดยได้พบหลักฐานทางโบราณคดีประเภทเครื่องมือหินกะเทาะบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงและแม่น้ำคำ จัดเป็นเครื่องมือยุคหินเก่า ประเภทเครื่องขูดสับและสับตัด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในสังคมล่าสัตว์ ซึ่งตรงกับยุคแบบเดิม คือ ยุคหินเก่า และหินกลาง การอยู่อาศัยของชุมชนได้พบหลักฐานอีกครั้งในยุคหินใหม่ที่ชั้นอยู่อาศัยถัดมา ในชั้นวัฒนธรรมนี้ได้พบเครื่องมือหินขัดคล้ายรูปไข่ และขวานหินขัดชนิด มีป่า ร่วมกับเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบแบบชั้นรูปด้วยมือประดับลายเชือกทาบ อย่างไรก็ตามหลักฐานทางโบราณคดีที่พบไม่มีสิ่งใดบ่งชี้ถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และยุคปฐมปรากฏ ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางประวัติศาสตร์เมืองเชียงแสนเป็นเมืองที่มีความสำคัญเมืองหนึ่งในเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่มีการกล่าวถึงไว้อย่างมากในยุคของตำนานและปฐมปรากฏ โดยใน “ตำนานสิงหนวัติกุมาร” ได้กล่าวถึงเมือง “โยนกนครไชยบุรีศรีเชียงแสน”

3.2.2) เมืองเชียงแสนสมัยประวัติศาสตร์ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 19: ศิลปกรรมยุคแรก ตามที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสนเข้าใจว่าเมืองเชียงแสนคงมีอายุต่อเนื่องมาจนถึงยุคเริ่มต้นอาณาจักรล้านนา แต่ไม่มีกษัตริย์มาประทับจึงอาจสิ้นสุดความเป็นศูนย์กลางไป เนื่องจากพญามังราย (พ.ศ.1805-1854) ได้กระทำความศึกสงคราม ยึดเอาเมืองสำคัญต่างๆ เพื่อรวบรวมเข้าไว้ในอำนาจเดียว ในปี พ.ศ. 1839 พญามังรายโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองหลวงขึ้นใหม่บนที่ราบลุ่มริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิง มีชื่อว่า นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ หลักฐานทางศิลปกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นงานในระยะแรกที่เก่าที่สุดของเมืองเชียงแสนในราวพุทธศตวรรษที่ 19 ได้แก่การรับอิทธิพลมาจากศิลปะพุกามของพม่า และศิลปะทริภุญชัย เช่น เจดีย์ทรงปราสาทห้ายอดได้แก่ พระธาตุสองพี่น้อง (องค์ทิศใต้) และเจดีย์วัดป่าสัก ส่วนงานสร้างพระพุทธรูปในระยะแรกนี้ ได้แก่ รูปแบบที่แสดงถึงอิทธิพลของศิลปะปาละที่ได้รับมาจากศิลปะปาละของอินเดียผ่านทางศิลปะพุกามของพม่า

3.2.3) เมืองเชียงแสนในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20: อิทธิพลศิลปะสุโขทัย หลังจากพระเจ้าแสนภูสวรรคตในปี พ.ศ. 1877 พระเจ้าคำฟูราชโอรสของพระเจ้าแสนภูได้ครองเมืองเชียงแสน มีบทบาทสำคัญคือ ตีเมืองพะเยาได้และรวมไว้ในอาณาจักรล้านนาตั้งแต่สมัยนี้เป็นต้นมา ผู้ครองราชสมบัติต่อจากพระเจ้าคำฟูคือพระเจ้าผายูราชโอรส พระองค์ได้ย้ายเมืองหลวงจากเมืองเชียงแสนกลับมาตั้งเมืองเชียงใหม่ตามเดิม พระองค์มีพระราชโอรสสองพระองค์ คือ พระเจ้ากือนา และท้าวมหาพรหม ผู้มีบทบาทมากในด้านการศาสนาและงานศิลปกรรมในล้านนา ส่วนหนึ่งของงานศิลปกรรมในระยะเวลานี้ที่เมืองเชียงแสนแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลศิลปะสุโขทัยปะปนอยู่ อย่างไรก็ตามหลักฐานทางสถาปัตยกรรมที่มีอิทธิพลศิลปะสุโขทัยที่เมืองเชียงแสนกลับพบอยู่ไม่มากนัก เท่าที่

ปรากฏหลักฐานชัดเจนคือ เจดีย์วัดอาทิตันแก้ว (องค์ใน) และเจดีย์ทรงระฆังที่วัดจอมหมอก ประติมากรรม ล้านนาคุณีได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางศาสนา คือในสมัยของพระเจ้ากือนา ได้ทรงขออาราธนาพระสุมนเถระจากสุโขทัยให้ขึ้นมาทำสังฆกรรมพระภิกษุในล้านนา จึงเชื่อกันว่ามี การรับอิทธิพลทางศิลปกรรมจากสุโขทัยขึ้นมายังล้านนาด้วย แต่จากรูปแบบพบว่างานประติมากรรม ในยุคนี้แบ่งออกเป็นสองสายวิวัฒนาการคือ สายหนึ่งเป็นการสืบเนื่องมาจากการงานในระยะแรก ได้แก่ กลุ่ม พระพุทธรูปที่เรียกว่า “สิ่งหนึ่ง” หรือ “เชียงแสนสิ่งหนึ่ง” ซึ่งมีลักษณะสำคัญเช่นเดียวกับ พระพุทธรูปอิทธิพลศิลปะปาละผ่านมาจากพุกามของพม่า ส่วนอีกสายหนึ่งเป็นอิทธิพลศิลปะสุโขทัย คือ กลุ่มพระพุทธรูปสุโขทัยหมวดใหญ่ ซึ่งแพร่หลายในล้านนาตั้งแต่ช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 20

3.2.4) เมืองเชียงแสนในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21: ยุคทองของล้านนา สถาปัตยกรรม ในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 20 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคแห่งความ รุ่งเรืองสูงสุดของอาณาจักรล้านนา รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เชียงแสนมีความหลากหลาย เช่น เจดีย์ ทรงปราสาทยอดแบบล้านนาที่เกิดขึ้นใหม่โดยดัดแปลงมาจากเจดีย์ทรงปราสาทยอดในยุคต้น มีเจดีย์ ทรงระฆังแบบล้านนา ซึ่งเริ่มเกิดขึ้นแล้วในราวพุทธศตวรรษที่ 20 เช่นที่ เจดีย์ประธานวัดสวนดอก เมืองเชียงใหม่ และมาลงสมบูรณและลงตัวมากที่สุดที่พระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน ซึ่งต่อมาได้รับความนิยมนอย่างมาก นอกจากนี้ยังปรากฏการสร้างวัดและพระพุทธรูปมากกว่ายุคใด ประติมากรรม ในช่วงต้นปลายพุทธศตวรรษที่ 20 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่อาณาจักรล้านนาเจริญสูงสุดในทุกๆด้าน พระเจ้าติโลกราชได้ขยายอาณาเขตลงไปจนครอบครองศรีสัชนาลัย อย่างไรก็ตาม งาน ศิลปกรรมกลับมีความหลากหลายด้านรูปแบบ แทนที่จะมีวิวัฒนาการดั่งศิลปะสมัยอื่นที่มักเป็นแบบ ยุคคลาสสิก รูปแบบที่หลากหลายที่พบนี้ สามารถจัดได้เป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ทำสืบต่อมาจาก พระพุทธรูปแบบเชียงแสนสิ่งหนึ่ง กลุ่มพระพุทธรูปแบบเชียงแสนสิ่งสอง กลุ่มพระพุทธรูปล้านนา สกุลช่างเชียงแสน รวมทั้งพระพุทธรูปแบบพิเศษอื่นๆ เป็นต้น

3.2.5) เมืองเชียงแสนในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-23: ศิลปกรรมระยะ หลัง จากหลักฐานทางศิลปกรรมในเชียงแสน ยังพบว่ามี การสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม อย่างต่อเนื่อง อันแสดงให้เห็นถึงการสร้างทับซ้อนหลายสมัยและการใช้งานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง แสดงให้เห็นถึงการอยู่อาศัยของผู้คนชาวเชียงแสนที่อยู่กันอย่างหนาแน่น แม้ว่าจะเป็นยุคที่อยู่ภายใต้ การปกครองของพม่า แต่ก็ไม่ได้ปรากฏอิทธิพลศิลปกรรมพม่ามากนัก ส่วนใหญ่เป็นงาน บูรณปฏิสังขรณ์เป็นหลัก จะมีส่วนที่เป็นอิทธิพลศิลปะพม่าในรุ่นหลัง จำพวกงานประดับตกแต่ง เช่น การหุ้มทองจังโก การประดับฉัตร การตกแต่งลายปูนปั้น และประติมากรรมประดับศาสนสถาน เป็นต้น ในช่วงนี้ชาวเชียงแสนยังสร้างงานศิลปกรรมที่เป็นของตัวเองอยู่ เช่น การสร้างพระพุทธรูปชุดหนึ่ง ที่กล่าวถึงผู้ปกครองพม่าเป็นผู้สร้างร่วมกับเจ้านายเมืองเชียงแสน เชียงราย คือกลุ่มพระพุทธรูปที่มี จารึกที่ฐาน สร้างโดยพญาหลวงมงคลสะแพก อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลานี้ สะท้อนให้เห็นถึง

ความเชื่อมทางด้านศิลปกรรมที่แท้จริง โดยเฉพาะพระพุทธรูป จะเป็นพระพุทธรูปขนาดเล็ก มีรูปแบบที่เป็นแบบพื้นบ้านอย่างแท้จริง และงานศิลปกรรมค่อยๆหมดไปพร้อมความเสื่อมของเมือง เชียงแสน และสิ้นสุดลงช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 24

4.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน

จากการระดมความคิดเห็นของชุมชนและรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายสามารถที่จะสร้างเส้นทางตาม“เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ตำนานและวีรบุรุษ” ได้ 3 เส้นทางดังนี้ (ภาคผนวกที่ 3 : คู่มือนำเที่ยวเมืองโบราณ เชียงแสน)

4.3.1 เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู”

เส้นทางท่องเที่ยวนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวัดที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับพญาแสนภูและสมัยใกล้เคียงที่ชาวเชียงแสนรู้จักจากตำนาน นอกจากนี้ยังมีวัดที่ชาวเชียงแสนนับถือในความศักดิ์สิทธิ์ ได้ทำบุญไหว้พระตามวัดที่สำคัญในเมืองเชียงแสนอีกด้วย เส้นทางท่องเที่ยว“ตามรอยพญาแสนภู” ประกอบด้วย 9 วัด เชื่อมโยงประวัติศาสตร์เชียงแสน 3 ยุค ดังนี้

ยุคอาณาจักรโยนกนาคนคร

1) วัดพระธาตุจอมกิตติ

ตั้งอยู่บนดอยจอมกิตติ นอกเมืองเชียงแสนไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ 1.7 กิโลเมตรตามตำนานมีการสร้างถึง 2 ครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรกสร้างโดยพระเจ้าฟ้างคราช และพระเจ้าพรหมมหาราชเมื่อ พ.ศ.1483 เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุกระดูก หน้าผาก ออก และแขน ครั้งที่ 2 หมื่นเชียงสงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2030 รูปแบบปราสาทยอดยุคหลังของล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 22

ยุคเวียงปรีกษาและยุคหิรัญนครเงินยาง

2) วัดพระธาตุผาเงา

ตั้งอยู่นอกตัวอำเภอเชียงแสนไปทางใต้ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตรตามพงศาวดารโยนกกล่าวว่าขุนผาพิงหรือขุนพิง ผู้ครองนครโยนก องค์ที่ 23 ช่วงปี พ.ศ.494-512 เป็นผู้สร้างเจดีย์ไว้บนหินก้อนใหญ่ที่เชิงเขาตอยจันท์ซึ่งเข้าใจว่าหมายถึงพระธาตุผาเงาในวัดนี้ ต่อมาเมื่อขุนลังได้ขึ้นครองเมือง“เวียงเบิกสา” ช่วงปี พ.ศ. 996-1007 พระองค์ได้ชักชวนชาวเมืองทั้งหลายให้ช่วยกันสร้างเจดีย์ไว้บนยอดตอยจันท์ เจดีย์ที่ว่านี้ หมายถึง พระธาตุจอมจันและพระธาตุเจ็ดยอด ปัจจุบันเหลือแต่ซากฐานประมาณ 5 เมตร

3) วัดพระธาตุสองพี่น้อง

ตั้งอยู่บนเส้นทางที่จะไปเมืองเชียงของเลยจากวัดพระธาตุผาเงาประมาณ 1 กิโลเมตร สิ่งที่สำคัญภายในวัดได้แก่ เจดีย์ทรงปราสาทห้ายอดตามตำนานกล่าวว่า บริเวณนี้เป็นเมือง

ที่พระเจ้าแสนภูได้พักกองทัพภายหลังจากเดินทางมาจากเมืองเชียงใหม่ และปรึกษากับเหล่าเสนาอำมาตย์ก่อนที่จะไปสร้างเมืองเชียงแสน จึงเรียกว่าเวียงเบิกสา หรือเวียงปรีกษา ยังปรากฏร่องรอยกำแพงเมืองคูเมือง และวัดร้างอยู่จำนวนหนึ่งให้เห็น

4) วัดพระธาตุคอกยปูเข้าหรือพระธาตุภูเข้า

ตั้งอยู่บนคอกยเชียงเมียง ในเขตบ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน ห่างจากตัวอำเภอออกไปประมาณ 11 กิโลเมตร ตามตำนานและพงศาวดารกล่าวว่า ลาวก่อ ลาวเกื้อ และลาวแก้ว โอรสพระเจ้าลาวจิงกราชพากันไปเที่ยวที่สบห้วยตม พบปูขนาดใหญ่ตัวหนึ่ง จึงช่วยกันไล่จับ ปูได้หนีเข้ารูไป ลาวก่อและลาวเกื้อจึงให้ลาวแก้ว ผู้เป็นน้องนั่งรออยู่ที่ลำห้วย รออยู่นานไม่พบพี่ทั้งสองจึงกลับไปทูลพระบิดา พระบิดาทรงเห็นว่าโอรสทั้งสามไม่รักใคร่สมานกัน หากอยู่ด้วยกันคงไม่เป็นสุข จึงได้ส่งลาวก่อไปเมืองกวาง ลาวเกื้อไปครองเมืองผาลานผานอง ส่วนลาวแก้วให้ครองเมืองขอพระองค์ เมื่อได้ขึ้นครองราชย์ ลาวแก้วทรงพระนามว่า พระยาลาวแก้วแก้วเมืองมา กษัตริย์องค์ที่ 2 แห่งเวียงท้าวเงินยาง พระองค์ได้ทรงสร้างพระเจดีย์ขึ้นบนคอกยที่ปูหนีขึ้นไปเมื่อปี พ.ศ.1320 โบราณสถานภายในวัดประกอบด้วย มณฑปที่มีฝาผนังทึบสามด้าน ภายในมีแท่นประดิษฐานพระพุทธรูป พระวิหารก่ออิฐถือปูน หลังคาตกแต่งด้วยลายปูนปั้น

5) วัดผ้าขาวป่าน

ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงในตัวอำเภอเชียงแสน ตำนานกล่าวว่า วัดนี้สร้างขึ้นในสมัยลาวแก้วผ่านมาเมือง ผู้ครองเมืองท้าวเงินยางเชียงแสน เมื่อ พ.ศ.1304 โดยกล่าวว่า มีตาผ้าขาวได้ลงอาบน้ำบริเวณหน้าวัดและจมน้ำหายไปผ้าขาวลอยน้ำมาพันที่บริเวณหน้าวัด จึงเรียกว่า วัดผ้าขาวพันหรือออกสำเนียงทางเหนือว่า ผ้าขาวป่าน ส่วนศิลาจารึกที่พบในวัด กล่าวถึงการสร้างเจดีย์โดยพญาหลวงเมืองเชียงแสนพร้อมทั้งมหาสังฆราชาสวามี ใน ปี พ.ศ. 2158-2159

ยุคอาณาจักรเชียงแสน

6) วัดป่าสัก

ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองเชียงแสนริมคูน้ำด้านตะวันตก สิ่งสำคัญภายในวัดได้แก่เจดีย์ทรงปราสาทห้ายอด ประชุมพงศาวดารภาคที่ 61 กล่าวว่า เมื่อพ.ศ. 1838 ยังมีมหาเถรเจ้าองค์หนึ่งเอาพระบรมธาตุกระดูกตาตีนกำขวา แห่งพระพุทธเจ้าใหญ่เท่าเม็ดถั่วกว้าง เอามาแต่เขตเมืองปาฏลิมุตรนั้นเอามาสู่พระยาราชแสนภู แล้วก็เอาไปสร้างมหาเจดีย์บรรจุไว้ภายนอกประตูเชียงแสน ด้านเวียงแห่งตนภายนอกต่อวัดพระหลวงภายนอกที่นั่น แล้วก็สร้างให้เป็นอารามกว้าง 50 วา เอาไม้สักมาปลูกแวกกำแพง 300 ต้น แล้วเรียกว่าอารามป่าสัก

7) วัดพระธาตุเจดีย์หลวง

ตั้งอยู่ติดกับบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน ด้านทิศตะวันออก พงศาวดารโยนกกล่าวว่าครั้งพระเจ้าแสนภูสร้างเมืองเชียงแสนได้ 3 ปี ทรงสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่ที่สุด

ในเชียงใหม่ แต่เมื่อพิจารณาจากรูปแบบเจดีย์ในผังแปดเหลี่ยม น่าจะเป็นการซ่อมแซมในสมัยของ พระเมืองแก้วใน พ.ศ. 2058

8) วัดปงสนุก

ตั้งอยู่ถนนริมโขง ห่างจากตัวที่ว่าการอำเภอเชียงใหม่ไปทางด้านทิศใต้ วัดนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง แต่ชื่อวัดปรากฏในพงศาวดารภาคที่ 61 ที่กล่าวถึงวัดปงสนุกหรือ ปวง สนุก หมายถึง ปวงชนที่มีความสนุก และชื่อวัดนี้ยังไปปรากฏในเมืองลำปาง ซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างไว้ โดยชุมชนชาวเชียงใหม่ที่ไปร่วมกันสู้ศึกพม่าที่ลำปาง ตรงกับสมัยพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี จึงมี ชื่อเจดีย์และมีรูปแบบเดียวกัน เป็นเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนา ในยุคทองของล้านนา อายุราวพุทธ ศตวรรษที่ 21

9) วัดพระเจ้าล้านทอง

ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน อยู่ห่างจากวัดพระบวชไปทางทิศตะวันออกประมาณ 20 เมตรตามตำนานและพงศาวดารกล่าวว่า พระยาศิริรัษฎ์เงินกอง โอรสพญาดีโลกราชทรงสร้างขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2032 พร้อมทั้งหล่อพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัยขึ้นองค์หนึ่งหนักล้านทอง (1,200 กิโลกรัม) จึงเรียกกันว่า พระเจ้าล้านทอง เป็นพระประธาน ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารหลวง ในวัดนี้ ยังมีพระพุทธรูปสำริดอีกองค์หนึ่ง นำมาจากวัดร้างเรียกกันว่า“พระเจ้าทองทิพย์” จากรูปแบบน่าจะ อยู่ร่วมสมัยกับพระเจ้าล้านทอง แต่มีพัฒนาการที่เป็นท้องถิ่นมากแล้ว

แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู”

ภาพที่ 4.3 เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู”

4.3.2 เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงแสนในตำนาน”

เส้นทางท่องเที่ยวนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ชมสถานที่ต่างๆที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ จากการบอกเล่าของคนเชียงแสน อันมีความเชื่อมโยงกับตำนานเวียงหนองล่อง ตำนานพระเจ้าล้านตื้อ และเกาะดอนแท่นที่จมหายไปบริเวณแม่น้ำโขง รวมถึงวัดเก่าแก่ต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แหล่งเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) ล่องเรือเลาะริมฝั่งแม่น้ำโขงเพื่อดูบริเวณที่เป็นเกาะดอนแท่น

แม่น้ำประกอบด้วยตำนานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของคนเชียงแสน อันเป็นตำนานที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของเชียงแสน ซึ่งก็คือตำนานพระเจ้าล้านตื้อกับเกาะดอนแท่นในบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเชียงแสน ซึ่งเป็นจุดที่คนเชียงแสนเชื่อว่าพระเจ้าล้านตื้อจมอยู่ ได้มีการค้นพบพระรัศมี ศิลปะเชียงแสนโบราณ ความสูง 70 เซนติเมตร หล่อด้วยทองสำริด ซึ่งปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน เชื่อกันว่าพระรัศมีสำริดที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสนนั้นเป็นของพระพุทธรูปที่จมอยู่ในแม่น้ำโขง เมื่อประมาณการเปรียบเทียบความน่าจะเป็นแล้ว พระเจ้าล้านตื้อ (พระเจ้าทองทิพ) นั้นจะมีขนาดหน้าตักน่าจะกว้างถึง 8 เมตร และมีความสูงขององค์พระไม่น้อยกว่า 9 เมตร

2) ศึกษาและท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้บริเวณเวียงหนองล่อง

เวียงหนองล่องมีพื้นที่อยู่ในเขตตำบลจันจว้า อำเภอแม่จันติดต่อกับตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ซึ่งทะเลสาบเชียงแสนเป็นบริเวณส่วนหนึ่งของหนองล่อง และได้พบกลุ่มโบราณสถานกระจายตัวอยู่รอบทะเลสาบเชียงแสนตามตำนานเป็นบริเวณที่เชื่อกันว่าเป็นเป็นที่ตั้งเมืองหลวงของอาณาจักรโยนกนครแล้วได้ล่มสลายไปเนื่องจากชาวเมืองได้กินปลาไหลเผือก ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเก่าแก่และความรุ่งเรืองของเชียงแสนยุคหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นคนเชียงแสนส่วนใหญ่ รู้จักกันดี บริเวณ “เวียงหนองล่อง” อาจจะล่มสลายลงกลายเป็นหนองน้ำ เนื่องจากการเกิดแผ่นดินไหว ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตรอยเลื่อนแม่จัน-เชียงแสน นอกจากนี้ บริเวณนี้ยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำชนิดต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี จะมีนกเป็ดน้ำจำนวนมากโยกย้ายถิ่นมาจากตอนกลางของทวีปเอเชีย เข้ามาอาศัยอยู่ที่บริเวณเวียงหนองล่องหรือทะเลสาบเชียงแสน รวมถึงมีนกหายากในเมืองไทย เช่นนกเป็ดพม่า นกเป็ดผีใหญ่ นกเป็ดลาย นกเป็ดแดง นกกาน้ำใหญ่

3) ชมวัดและประกอบกิจกรรมทางศาสนาตามวัดโบราณ 9 วัด

หลังจากนักท่องเที่ยวได้ศึกษาดำเนินตำนานพระเจ้าล้านตื้อ เกาะดอนแท่น และพญาแสนภู ผ่านทางสถานที่จริงแล้ว นักท่องเที่ยวก็อาจจะนั่งรถชมโบราณสถานที่อยู่ภายในเขตเวียงเชียงแสน (9 วัดตามเส้นทาง “ตามรอยพญาแสนภู”) ซึ่งวัดเหล่านี้เป็นวัดที่ชาวเชียงแสนศรัทธาและเป็นวัดที่มีความเชื่อมโยงกับพญาแสนภู ซึ่งเคยประทับอยู่ที่เกาะดอนแท่น และเป็นกษัตริย์ที่สร้าง

เมืองเชียงใหม่และทำให้พุทธศาสนารุ่งเรืองขึ้นมาในอาณาจักรแห่งนี้นอกจากนี้นักท่องเที่ยวอาจจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ฟังเทศน์ถวายสังฆทานตามแบบอย่างที่เขาเชียงใหม่ทำกันเป็นประจำ โดยเฉพาะในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีปอยหลวง ประเพณีทานสลาก ซึ่งการทานถวายสลากนี้มักจัดที่วัดใหญ่และเก่าแก่ ทำให้นอกจากจะได้ความรู้แล้ว นักท่องเที่ยวยังจะได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนเชียงใหม่อีกด้วย

4) ท่องเที่ยวและเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมจากประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองเชียงใหม่ที่สืบทอดมาถึงยุคปัจจุบัน

นอกจากประวัติศาสตร์เชียงใหม่ในยุคโบราณแล้ว ยังมีประวัติศาสตร์การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต ทั้งนี้เป็นเพราะวิถีชีวิตในสมัยอดีตยังมีความยึดโยงกับคนรุ่นปัจจุบัน อย่างน้อยก็มีความข้องหรือเกี่ยวพันกันทางเชื้อสายระหว่างคนรุ่นต่างๆปัจจุบัน กลุ่มชนที่อยู่ในเชียงใหม่มีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเชื้อสายไทใหญ่ ไทยยวนและยอง ไทยลื้อ ซึ่งขณะนี้ที่วัดพระธาตุผาเงาได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนาเชียงใหม่เพื่อแสดงลวดลายผ้าทอสมัยอดีต อันได้แก่ ลายน้ำไหล ลายกัตะกอ ลายตารางจากแหล่งทอผ้าที่มีอยู่ปัจจุบัน เช่น ที่จังหวัดราชบุรี อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ และยังได้ตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองเชียงใหม่ โดยใช้ที่ได้ทุนอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ในการสร้างงานผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น และผ้าตัดเสื้อทอมือลายเชียงใหม่ ได้แก่ ลายขอมพันเสา ลายเสื่อย้อย ลายกาแล ลายไขปลา ลายเชียงใหม่ดอกมะลิ และลายน้ำไหล นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์อื่น เช่น สไบ ลูกย่าม กระเป๋า ผ้าปูโต๊ะ ฯลฯ

แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงใหม่ในตำนาน”

ภาพที่ 4.4 เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงใหม่ในตำนาน”

4.3.3 เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา”

เส้นทางท่องเที่ยวที่จะแนะนำต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์และศิลปกรรมในเชิงลึกมากขึ้น และมีเวลาที่จะแวะชมโบราณสถานในจุดต่างๆ เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของศิลปกรรมที่เปลี่ยนไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งมีบางจุดที่ตั้งอยู่นอกเมืองเชียงใหม่ แต่ก็ไม่ได้ไกลจนเกินไปนัก และเส้นทางที่ผ่านนั้นก็มีความสวยงาม ได้ชมวิวทิวทัศน์รอบๆ เมืองเชียงใหม่ได้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เส้นทางท่องเที่ยวนี้นักก็เป็นเพียงอีกทางเลือกหนึ่งเท่านั้น สามารถปรับเปลี่ยนตามความสะดวกของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะตัดวัดที่อยู่นอกเขตเมืองเนื่องจากอยู่ไกลเกินไปก็ได้ นอกจากนี้ โบราณสถานที่ไม่ได้แนะนำไว้ในที่นี้ แต่ตั้งอยู่ใกล้กันหรืออยู่ในเส้นทางที่ต้องผ่านอยู่แล้ว นักท่องเที่ยวก็สามารถแวะชมเพิ่มเติมได้เช่นกัน

จุดที่ 1 พระธาตุสองพี่น้อง : พระธาตุสองพี่น้อง ตั้งอยู่ในเขตเวียงเชียงใหม่หรือเวียงปักษ์ อยู่ห่างจากเมืองเชียงใหม่ทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร ตามตำนานกล่าวว่า เป็นเมืองที่พระเจ้าแสนภูได้พักกองทัพภายหลังการเดินทางมาจากเมืองเชียงใหม่ และปรึกษากับเหล่าเสนาอำมาตย์ก่อนที่จะไปสร้างเมืองเชียงใหม่ จึงเรียกว่าเวียงเบิกสา หรือเวียงปักษ์ วัดนี้เป็นที่ตั้งของเจดีย์ที่สันนิษฐานว่าเก่าแก่ที่สุดในสมัยประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่ ซึ่งก็คือ เจดีย์ทรงปราสาทหายอด (องค์ทิศใต้) ได้รับอิทธิพลศิลปะพุกามของพม่าในยุคแรกของล้านนา ราชวงศ์มังรายที่ 19 ส่วนเจดีย์ทรงระฆัง (องค์ทิศเหนือ) เป็นเจดีย์ในสมัยต่อมาในยุคทองของล้านนา เรียกได้ว่ามาพระธาตุสอง พี่น้อง จะได้ชมทั้งศิลปะยุคเริ่มแรก และยุคทองของล้านนาไปพร้อมๆกัน

จุดที่ 2 วัดป่าสัก : ขึ้นชมเจดีย์ที่กล่าวกันว่าสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในล้านนา และประเทศไทย นั่นก็คือ เจดีย์วัดป่าสัก ตามตำนานกล่าวว่า พระเจ้าแสนภูโปรดให้สร้างวัดแห่งหนึ่งนอกประตูเมืองเชียงใหม่ และให้ปลูกต้นสัก 300 ต้น จึงให้ชื่อว่า อารามป่าสัก ราวปี พ.ศ. 1875 เจดีย์วัดป่าสักเป็นศิลปกรรมในยุคแรกของล้านนา ราชวงศ์มังรายที่ 19 อาจสร้างหลังพระธาตุสองพี่น้ององค์ทิศใต้เล็กน้อย ได้รับอิทธิพลศิลปะพุกามและศรีวิชัย ประดับปูนปั้นทั้งองค์เจดีย์ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น และสวยงามเป็นอย่างยิ่ง

จุดที่ 3 วัดจอมหมอก : ตั้งอยู่บนเนินเขาด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองเชียงใหม่ บริเวณเดียวกับวัดพระธาตุจอมกิติเป็นเจดีย์องค์เดียวในเชียงใหม่ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกับเจดีย์ทรงระฆังในศิลปะลังกาและสุโขทัย ส่วนที่เหมือนเจดีย์แบบลังกา คือ ฐานบัวคว่ำ-บัวหงายรองรับองค์ระฆังในผังกลมซ้อนกัน 3 ฐาน ซึ่งศิลปะสุโขทัยได้ปรับให้เหลือเฉพาะฐานบัวคว่ำ แต่ก็ได้มีการพบเจดีย์กลุ่มหนึ่งของสุโขทัยอยู่บนยอดเขาเมืองศรีสัชนาลัยที่ทำฐานบัวคว่ำ-บัวหงายเช่นเดียวกัน จึงอาจรับอิทธิพลมาจากกลุ่มเจดีย์นี้ สันนิษฐานว่ามีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มพระภิกษุที่เดินทางไปศึกษา

ศาสนาในลังกาและกลับมาในสุโขทัยและล้านนา ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 20 เรียกว่านิกายวัดป่าแดง ซึ่งเป็นกลุ่มภิกษุที่อยู่ในป่า สอดคล้องกับที่ตั้งของเจดีย์ที่อยู่ในเขตอรัญญิก

จุดที่ 4 วัดอาทิตันแก้ว : ชมเจดีย์องค์สำคัญอีกแห่งหนึ่งในเชียงใหม่ กล่าวคือ เป็นเจดีย์ที่สร้างซ้อนกัน 2 ชั้น เจดีย์องค์ในจัดเป็นยุคที่ได้อิทธิพลศิลปะสุโขทัย มีลักษณะใกล้เคียงกับเจดีย์ทรงปราสาทแบบสุโขทัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 ส่วนเจดีย์องค์นอก เป็นเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนา ตรงกับยุคทองของล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 สันนิษฐานว่าเจดีย์องค์นอกนี้ คงสร้างขึ้นในสมัยพระเมืองแก้ว เมื่อครั้งเสด็จประพาสเมืองเชียงใหม่ และใช้วัดนี้เป็นที่ประชุมภิกษุทั้งสามฝ่าย เพื่อลดความขัดแย้งและประนีประนอมระหว่างพระสงฆ์สำนักต่างๆ ในปี พ.ศ. 2058

จุดที่ 5 วัดปงสนุก : วัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง แต่ชื่อวัดปรากฏในพงศาวดารภาคที่ 61 ที่กล่าวถึงวัดปงสนุกหรือปวงสนุกหมายถึงปวงชนที่มีความสนุก เป็นเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนาที่ชูดบัวรองรับองค์ระฆัง 3 ฐานอยู่ในผังกลม ตรงกับยุคทองของล้านนา ราวพุทธศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นรูปแบบเจดีย์ที่นิยมสร้างกันโดยทั่วไป แต่เจดีย์วัดปงสนุกนั้นมีวิวัฒนาการที่ยืดสูงชันมาก ถ้าเทียบสัดส่วนกับเจดีย์ต้นแบบ คือพระธาตุหริภุญชัยแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการในช่วงหลังกว่าเล็กน้อย

จุดที่ 6 วัดแสนเมืองมา : วัดนี้ไม่มีประวัติการสร้าง ส่วนชื่อนั้นน่าจะกำหนดในภายหลัง จากรูปแบบเจดีย์วัดปงสนุก เป็นเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนาที่ชูดบัวรองรับองค์ระฆังอยู่ในผังกลม แต่เจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนาวัดแสนเมืองมานี้ เป็นอีกสายหนึ่ง คือชูดบัวรองรับองค์ระฆังอยู่ในผังแปดเหลี่ยม ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในเมืองเชียงใหม่ และได้รับความนิยมอย่างมากในพุทธศตวรรษที่ 21 เช่นที่พระธาตุดอยสุเทพ

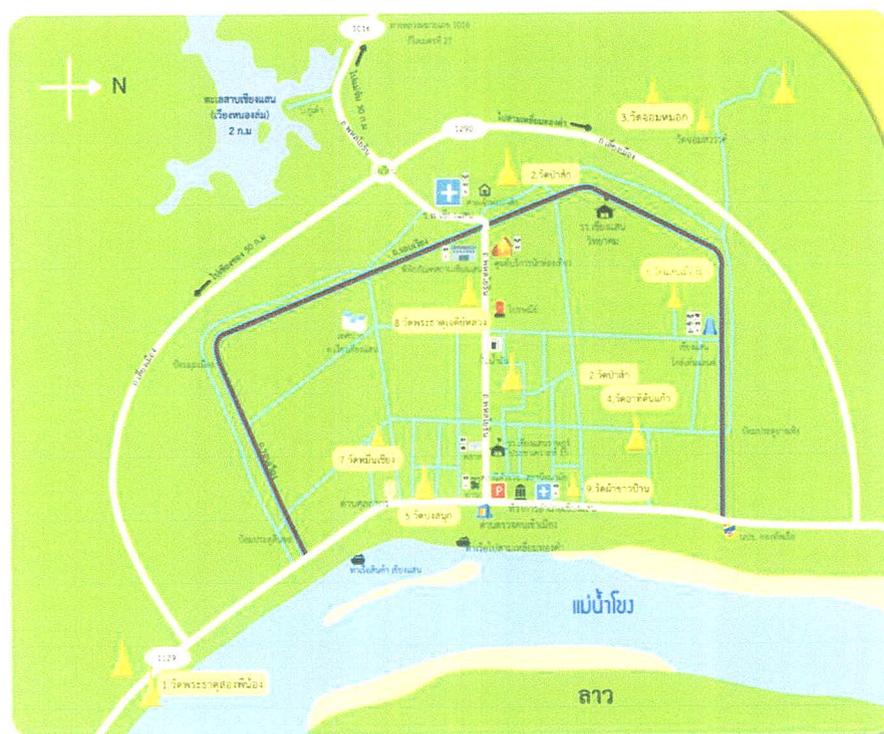
จุดที่ 7 วัดหมื่นเชียง : เจดีย์วัดหมื่นเชียง เป็นเจดีย์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง เพราะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอดเดี่ยวแบบล้านนา ในช่วงยุคทอง ที่พบเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในเชียงใหม่ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 ตรงกันกับเอกสารที่ว่าหมื่นเชียงส่งเจ้าผู้ครองเมืองเชียงใหม่ เป็นผู้สร้างในปี พ.ศ. 2030 ปัจจุบันเหลือเฉพาะส่วนฐานและเรือนธาตุ ส่วนยอดนั้นหักหายไป มีลักษณะสำคัญคือกรอบซุ้มหน้าางซึ่งเป็นอิทธิพลศิลปะสุโขทัย พบได้ในกลุ่มเจดีย์แบบเดียวในล้านนา เช่น วัดโลกโมลีเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น ส่วนที่เสาซุ้มและมุมเรือนธาตุประดับปูนปั้น ลักษณะกลายเป็นแบบเครื่องล้านนาในช่วงยุคทอง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 แล้ว

จุดที่ 8 วัดเจดีย์หลวง : เจดีย์หลวง เป็นเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองเชียงใหม่ ตำนานกล่าวว่า พระเจ้าแสนภู ทรงเล็งเห็นว่าวัดพระหลวงเป็นที่บรรจุพระธาตุของพระพุทธเจ้า จึงมีศรัทธาสร้างเจดีย์สูง 29 วา แต่รูปแบบที่ปรากฏในปัจจุบัน น่าจะเป็นรูปแบบหลังการซ่อมสมัยพระเมืองแก้วที่ ในปี พ.ศ. 2058 เมื่อการขุดค้นทางโบราณคดีในบริเวณวัด พบหลักฐานที่มีอายุเก่าสุดตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 19 คือ เครื่องถ้วยจากแหล่งเตาต่างๆ ในยุคนั้น จนมาถึงระยะสุดท้ายได้พบเครื่องถ้วย

จันราวงศ์ซึ่ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 24 จึงสรุปได้ว่าวัดเจติยหลวงคงมีมาแล้วตั้งแต่สมัยพระเจ้าแสนภู ตามที่กล่าวไว้ในตำนาน และได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์รูปแบบเจติยเรื้อยมา

จุดที่ 9 วัดผ้าขาวป่าน : เจติยวัดผ้าขาวป่านถือเป็นตัวแทนของเจติยทรงปราสาทแบบล้านนาในยุคหลังของล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 และเป็นเจติยที่มีความงามในเรื่องของสัดส่วนและระเบียบการก่อสร้างเป็นอย่างดี ในตำนานกล่าวว่า วัดนี้สร้างขึ้นในสมัยลาวเก่าแผ่นดินเมือง ผู้ครองเมืองหริภุญชรเงินยางเชียงแสน โดยกล่าวว่า มีตาผ้าขาวได้ลงอาบน้ำบริเวณหน้าวัดแห่งนี้ และจมน้ำหายไป ผ้าขาวลอยน้ำมาพันที่บริเวณหน้าวัด เมื่อสร้างวัดแล้ว จึงเรียกว่าผ้าขาวพัน หรือออกสำเนียงทางเหนือว่า ผ้าขาวป่าน

แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา”

ภาพที่ 4.5 เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา”

4.3.3 การจัดทำข้อมูลเพื่อตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (วัตถุประสงค์ที่ 1) ผู้วิจัยจึงได้มีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้กับนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) ปฏิทินประเพณีและกิจกรรมของอำเภอเชียงแสน

จากการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้านความสนใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การได้มาท่องเที่ยวในงานเทศกาล ประเพณีดั้งเดิมและกิจกรรมของท้องถิ่นเป็นความสนใจลำดับต้นๆของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมประเพณีและกิจกรรมในแต่ละเดือนจากสัมภาษณ์แกนนำด้านวัฒนธรรมของแต่ละตำบล จากนั้นจึงทำการรวบรวมเป็นปฏิทินประเพณีและกิจกรรมของอำเภอเชียงแสน (ตารางที่ 4.22) และนำไปตรวจสอบความถูกต้องกับประธานสภาวัฒนธรรมของอำเภอเชียงแสน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 4.22 ปฏิทินประเพณีและกิจกรรมของอำเภอเชียงใหม่

เดือน	ประเพณีและกิจกรรม	สถานที่
มกราคม (ไทยภาคกลาง - เดือนอ้าย-เดือนยี่) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนกัม-เดือนสาม) (ล้านนา - เดือนสาม - เดือนสี่)	วันที่ 1 - ตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 26 หรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เหนือ - ตานข้าวใหม่ เป็นการถวายเป็นพุทธบูชาทำบุญข้าวใหม่หลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จสิ้นลง ก่อนจะนำข้าวไปบริโภค - ตานหลังหิงไฟพระเจ้า หรือตานไม้ฮองแองคือการนำไม้ทุกชนิด โดยเฉพาะไม้โสน (ไม้ฮองแอง) ซึ่งตรงกับฤดูหนาว จึงมีการถวายไม้เพื่อใช้ก่อไฟ	เชียงใหม่
	- ทำบุญวันมาฆบูชา	บ้านสบรวก
กุมภาพันธ์ (ไทยภาคกลาง - เดือนยี่ - เดือนสาม) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนสาม - เดือนสี่) (ล้านนา - เดือนสี่ - เดือนห้า)	- วันมาฆบูชา(เชียงใหม่) - (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3) พิธีสงฆ์พระธาตุวัดป่าสักน้อย -วันที่ 25 หรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 เหนือ ไหว้พระธาตุ	บ้านสบรวก
มีนาคม (ไทยภาคกลาง - เดือนสาม-เดือนสี่) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนสี่-เดือนห้า) (ล้านนา - เดือนห้า-เดือนหก)	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เหนือ) เดินขึ้นพระธาตุไหว้สาตอยตุงเป็นการสักการะพระธาตุคุดอยตุง - ปอยน้อย คือ การทำบุญถวายทานต่างๆ จัดทำภายในครอบครัว หรือชุมชนให้กับวัด - ปอยหลวงคือ การทำบุญถวายทานต่างๆ จัดทำภายในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น โบสถ์ วิหาร เป็นต้น - ปอยข้าวสังข์ คือ การทำบุญให้คนตาย บรรพบุรุษ ทำกันเฉพาะในครอบครัวหรือเครือญาติ	เชียงใหม่
	- ปอยสาถลอง	บ้านสบรวก

<p>เมษายน (ไทยภาคกลาง – เดือนสี่– เดือนห้า) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนห้า– เดือนหก) (ล้านนา – เดือนหก– เดือนเจ็ด) (เดือน 7 เหนือ)</p>	<p>- บวชฤดูร้อน ณ วัดพระธาตุผาเงา(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 เหนือ) - สรงน้ำพระธาตุเจดีย์หลวงและวัดพระธาตุจอมกิติ(น้ำสรงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) เป็นการไหว้สาพระธาตุเพราะมีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ในเจดีย์ทั้งสององค์ (เชียงใหม่) วันที่ 13 (วันสังขารล่อง) :วันสระเกล้าดำหัว งดทำกิจกรรมงานต่างๆ กาลได้อันเป็นมงคลต่างๆ ยกเว้นการค้าขาย วันที่ 14(วันเนา หรือ วันเนา) เตรียมสำหรับกับข้าวสำหรับถวายทานช่วงเช้า ในช่วงบ่ายขนทรายเข้าวัดใช้ก่อเจดีย์ทรายเพื่อปักตุง 12 ราศี หรือตุงมงคลต่างๆ เพื่อจะทำบุญในวันถัดไป วันที่ 15(วันพญาวัน) ตอนเช้า ทำบุญตักบาตร มีการนำตุง 12 ราศีหรือตุงต่างๆ มาปักไว้บนเจดีย์ทรายที่ก่อไว้ตอนสาย ตานเจดีย์ทรายพร้อมตุง สรงน้ำพระพุทธรูป พระภิกษุ สามเณร และพระธาตุ หลังจากทำบุญเป็นประเพณีสู่มาคารวะ (รดน้ำดำหัว) ขอศีล ขอพร และขอขมาจากผู้ใหญ่ วันที่ 16 :วันส่งเคราะห์บ้าน ส่งเคราะห์เมืองจะทำการในช่วงเช้าเป็นพิธีสะเดาะเคราะห์ ปิดเป่าเคราะห์ร้ายออกไปจากรอบครัว และประเพณีสงกรานต์เมืองเชียงใหม่ (ในช่วงบ่าย) มีงานขบวนแห่มาสงกรานต์ วันที่ 17 - แห่ไม้ค้ำสี่หรือไม้ค้ำโพธิ์ เป็นการค้ำจุนพระพุทธศาสนา - ประเพณีแข่งขันเรือพาย จำนวน 22 ฝีพาย รอบคัดเลือก และ ประกวดนางสงกรานต์รอบคัดเลือก วันที่ 18 ประเพณีแข่งขันเรือพาย จำนวน 22 ฝีพาย รอบตัดสิน และประกวดนางสงกรานต์รอบตัดสิน</p>	เชียงใหม่
<p>พฤษภาคม (ไทยภาคกลาง – เดือนห้า – เดือนหก) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนหก – เดือนเจ็ด) (ล้านนา – เดือนเจ็ด – เดือนแปด)</p>	<p>(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6) - สรงน้ำพระธาตุ วัดแม่คำ, วัดสันมะเค็ด, วัดดอยจำปี สรงน้ำพระพุทธรูปรวมเชียง - ประกวดแข่งขันจุดบั้งไฟ (บ้านป่าแดด ต.ป่าสัก) วันที่ 24 หรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เหนือ - วันวิสาขบูชาทำบุญตักบาตรช่วงเช้า และเวียนเทียนช่วงเย็น - บรรพชาและอุปสมบทก่อนการเข้าสู่ช่วงเข้าพรรษาประมาณ 2 เดือน</p>	ตำบลป่าสัก
	<p>- ประเพณีงานบุญบั้งไฟพระธาตุดอยปู่เข้า</p>	บ้านสบรวก

<p>มิถุนายน (ไทยภาคกลาง - เดือนหก - เดือนเจ็ด) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนเจ็ด - เดือนแปด) (ล้านนา - เดือนแปด - เดือนเก้า)</p>	<p>- (แรม 9 ค่ำ เดือน 9 เหนือ) ประเพณีไหว้สาผีบ้านผีเมือง เลี้ยงเจ้าพ่อประตูป่าสักและเจ้าแม่นางเซ็ง</p>	<p>เชียงใหม่</p>
	<p>- เลี้ยงจ้าวเมือง - ประเพณีแฮกนา</p>	<p>บ้านสบรวก</p>
<p>กรกฎาคม (ไทยภาคกลาง - เดือนเจ็ด- เดือนแปด) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนแปด- เดือนเก้า) (ล้านนา - เดือนเก้า- เดือนสิบ)</p>	<p>วันที่ 22 หรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เหนือ วันอาสาฬหบูชา ทำบุญตักบาตรช่วงเช้าและเวียนเทียนช่วงเย็น วันที่ 23 วันเข้าพรรษา(ถวายเทียนพรรษา)</p>	
<p>สิงหาคม (ไทยภาคกลาง - เดือนแปด- เดือนเก้า) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก - เดือนเก้า- เดือนสิบ) (ล้านนา - เดือนสิบ- เดือนสิบเอ็ด)</p>	<p>(เดือน 11 เหนือ ถ้าช่วงปลายเดือนจะเป็นเดือน 12 เหนือ) - ทำบุญตักบาตรในวันพระ ตลอดพรรษา - ตานจำก๊ะ (กานตอ) ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มาทำบุญในวันพระตลอดพรรษา</p>	<p>บ้านสบรวก</p>
	<p>(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เหนือ) - วันแปรตสรรพีเป็นความเชื่อว่า ยมบาลจะปล่อยภูตผีออกมารับส่วนบุญ จึงมีการทำบุญไปให้บรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เจ้ากรรมนายเวร และสรรพสัตว์ทั้งหลาย วันที่ 21 ตักบาตรเป็งปูด</p>	<p>เชียงใหม่</p>

(ไทยภาคกลาง – เดือนเก้า – เดือนสิบ) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนสิบ – เดือนสิบเอ็ด) (ล้านนา – เดือนสิบเอ็ด – เดือนสิบสอง) (เดือน 12 เหนือ)	- ดานก้วยสลากหรือทำบุญสลากภัตร (เชียงใหม่)	เชียงใหม่
	- ทำบุญตักบาตรในวันพระ ตลอดพรรษา - ดานจำก๊ะ (ก่านตอ) ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มาทำบุญในวันพระตลอดพรรษา	บ้านสบรวก
ตุลาคม (ไทยภาคกลาง – เดือนสิบ – เดือนสิบเอ็ด) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนสิบเอ็ด – เดือนสิบสอง)	(เดือนเกียงเหนือ) วันที่ 19 หรือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือนเกียงเหนือ - วันออกพรรษา ทำบุญตักบาตรในช่วงเช้า - งานรื่นเริงกลางคืน ฟ้อนนางนง-กล้าโตฯ(บ้านสบรวก)	บ้านสบรวก
(ล้านนา – เดือนสิบสอง – เดือนยี่)	(แรม 1 ค่ำ เดือนเกียงเหนือ) - ตักบาตรเทโวโรหณะทำในช่วงเช้าพรรษา (พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปโปรดพระราชมารดาในสวรรค์ชั้นดาวดึง เป็นเวลา 3 เดือน และเสด็จลงมาเพื่อโปรดมนุษย์บนโลก) (ขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่เหนือ ช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน) - ลอยกระทง - ประเพณีทอดผ้าพระกฐิน	เชียงใหม่
	- ประเพณีไหลเรือไฟ (ตรงกับกาเกิดบั้งไฟพญานาคที่ จ.หนองคาย)จะจัดกันเฉพาะที่บ้านสบคำ อ.เชียงใหม่ เพื่อขอมาพระแม่คงคา เป็นพุทธประทีป	บ้านสบคำ
พฤศจิกายน (ไทยภาคกลาง – เดือนสิบเอ็ด – เดือนสิบสอง)	(เดือนยี่เหนือ) กิจกรรมจะทำควบคู่กันกับเดือนตุลาคม เพราะอยู่ในช่วงคาบเกี่ยวกัน	เชียงใหม่

(ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนสิบสอง – เดือนเกียง) (ล้านนา – เดือนยี่ – เดือนเกียง)	วันที่ 17 - ประเพณีเป็ง(ลอยกระทง) - ทำบุญขึ้นธาตุดอยปู่ข้าว บูชาประทีปดินกำ	
ธันวาคม (ไทยภาคกลาง – เดือนสิบสอง– เดือนอ้าย) (ไทยใหญ่ บ้านสบรวก – เดือนเกียง – เดือนกั้ม) (ล้านนา – เดือนเกียง – เดือนสาม)	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน3 เหนือ) ไหว้สาพญาแสนภู และสะเดาะเคราะห์ บูชาราหูนพเคราะห์ - สืบชะตาเมืองเชียงใหม่ - ลอยสะเปาคำ หรือเรือสำเภาทอง เพื่อบูชาพญานาคในลำน้ำโขง(เชียงใหม่) วันที่ 17 ตานสลากขาวห้า เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษผู้สร้างบ้านแปงเมืองเชียงใหม่ในอดีต ตลอดจนผู้ปกครองบ้านเมือง บุคคลที่ทำความประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง ศัตรู เจ้ากรรมนายเวร และผู้ที่ล่วงลับ(เชียงใหม่) วันที่ 31 สวดมนต์ข้ามปี เริ่ม 22.00 ถึง 24.00 น.เพื่อความเป็นสิริมงคล ก่อนเข้าสู่ปีใหม่	เชียงใหม่
	- ช้องขวัญข้าวหลังเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยว (เดือน 3 เหนือ)	บ้านสบรวก

2) การเทียบเคียงของยุคประวัติศาสตร์เชียงใหม่กับประวัติศาสตร์ต่างชาติ

เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความคุ้นเคยและสามารถเข้าถึงประวัติศาสตร์ล้านนาโดยง่าย ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบช่วงเวลาของประวัติศาสตร์เชียงใหม่กับประเทศสำคัญในโลกทั้งเอเชียและยุโรป ซึ่งยุคที่เทียบเคียงได้แก่ ราชวงศ์จิ้น อินเดีย อังกฤษ และฝรั่งเศส โดยแบ่งออกเป็น 5 ช่วงเวลาตามเหตุการณ์ที่มีผลต่อประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปกรรมล้านนา พร้อมตัวอย่างเจดีย์ในเมืองเชียงใหม่ที่อยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว และรูปแบบศิลปะของประเทศนั้นๆ (รายละเอียดภาพที่ 4.5)

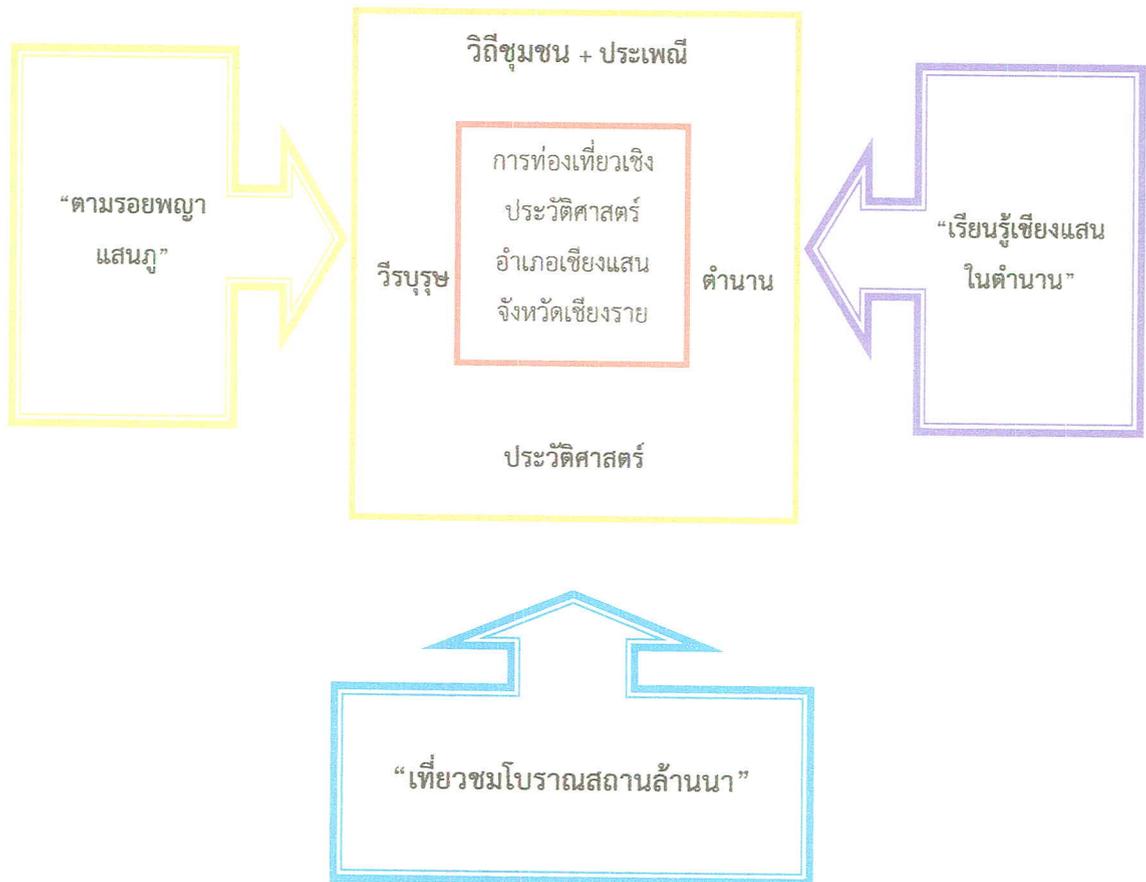
ตารางที่ 4.23 ยุคประวัติศาสตร์เชียงใหม่กับประวัติศาสตร์ต่างชาติ

	ยุคที่ 1	ยุคที่ 2	ยุคที่ 3	ยุคที่ 4	ยุคที่ 5
	พ.ศ.1839-1898	พ.ศ.1898-1984	พ.ศ.1984-2068	พ.ศ.2068-2101	พ.ศ.2101-2317
ล้านนา	ยุคสร้างบางแพ่งเมือง	ยุคได้รับอิทธิพลจากสุโขทัย	ยุคทองล้านนา	ยุคเสื่อมล้านนา	ล้านนาภายใต้การปกครองพม่า
จีน	ราชวงศ์หยวน		ราชวงศ์หมิง		
อินเดีย	อินเดียเหนือ (ศิลปะพระพุทธรศาสนา)			แหลมเดคข่าน (ศิลปะทมิฬ: ฮินดู)	
อังกฤษ	Gothic Art	Early Renaissance Art	Early Renaissance	Renaissance Art	Renaissance-Baroque
ฝรั่งเศส			ถึง Renaissance Art		

พ.ศ.	ประวัติศาสตร์ล้านนา	กษัตริย์ล้านนา	ราชวงศ์จีน	ราชวงศ์อินเดีย	ราชวงศ์อังกฤษ	ราชวงศ์ฝรั่งเศส	H.H.
1039	ยุคแห่งการรื้อสร้าง แปลงเมือง พ.ศ. ๒๓-๒๓๓๓ (ค.ศ. 1290-1390) <i>เจดีย์วัดมหาโพธิ์</i>	-พระยาโหราธิบดี -พระยาไชยสงคราม -พระยาแก้วมรกต -พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว	ราชวงศ์หยวน : หลยงเซ็งผู้ตั้งเมือง เชียง หลยงฟูยงตั้งอาณาจักร มู๋โย่ย์	ศิลปะสมัยทวารวดี - ราชวงศ์สุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๗) <i>ศิลปะขอม-ทวารวดี-สุโขทัย</i> <i>ผสมผสานกัน</i>	ราชวงศ์อังกฤษ ราชวงศ์สโตนลิงตัน เดวิดที่ 1 - เอดเวิร์ดที่ 1	ราชวงศ์ฝรั่งเศส : หลุยส์ที่ ๖ - ราชวงศ์คาป็อง : หลุยส์ที่ ๗	1290 AD
1090	ยุคที่ได้รับอิทธิพลจาก พ.ศ. 1090-1094 (ค.ศ. 1447-1451) <i>เจดีย์วัดมหาโพธิ์</i>	-พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว	ราชวงศ์หยวน : หลยงฟูยงตั้งอาณาจักร มู๋โย่ย์ เชียง หลยงเซ็งผู้ตั้งเมือง มู๋โย่ย์	ยุคศิลปะทวารวดี ศิลปะและสถาปัตยกรรม (พุทธศตวรรษที่ 18) <i>ศิลปะอินเดีย-ทวารวดี</i>	ราชวงศ์ฝรั่งเศส : หลุยส์ที่ 3 - ราชวงศ์ คาป็อง : หลุยส์ที่ 6	ราชวงศ์อังกฤษ : หลุยส์ที่ 3 - หลุยส์ที่ 7	1395 AD
1094	ยุคทองของล้านนา พ.ศ. 1094-2000 (ค.ศ. 1451-1525) <i>เจดีย์วัดมหาโพธิ์</i>	-พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว	ราชวงศ์หยวน : หลยงเซ็งผู้ตั้งเมือง มู๋โย่ย์ เชียง หลยงฟูยงผู้ตั้งเมือง	ราชวงศ์อังกฤษ : หลุยส์ที่ 7-11 <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i> <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i> <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i>	ราชวงศ์ฝรั่งเศส : หลุยส์ที่ 7 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 7 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 7 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 7	1441 AD	
2000	ยุคเรืองรองล้านนา พ.ศ. 2000-2101 (ค.ศ. 1525-1590) <i>เจดีย์วัดมหาโพธิ์</i>	-พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว -พระยาเจ้าแก้ว	ราชวงศ์หยวน : หลยงเซ็งผู้ตั้งเมือง มู๋โย่ย์	ราชวงศ์อังกฤษ : หลุยส์ที่ 11-15 <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i> <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i> <i>ศิลปะทวารวดี-ทวารวดี-จีน</i>	ราชวงศ์ฝรั่งเศส : หลุยส์ที่ 11 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 11	1525 AD	
2101	อาณาจักรล้านนาภายใต้ การปกครองของพม่า พ.ศ. 2101-2217 (ค.ศ. 1558-1774) <i>เจดีย์วัดมหาโพธิ์</i>	อยู่ภายใต้การปกครอง ของพม่า โดยแต่งตั้ง พระยาเจ้าแก้ว เจ้าแก้ว	ราชวงศ์หยวน : หลยงเซ็งผู้ตั้งเมือง มู๋โย่ย์ ราชวงศ์ชิง : ซิงฮงเซ็ง (เจ้าแก้ว)	- ราชวงศ์อังกฤษ : หลุยส์ที่ 15-19 <i>(ศิลปะทวารวดี - อินเดีย)</i>	ราชวงศ์ฝรั่งเศส : หลุยส์ที่ 11 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 11 - คาป็อง : หลุยส์ที่ 11	1774 AD	

ภาพที่ 4.6 การเปรียบเทียบช่วงเวลาของประวัติศาสตร์เชียงใหม่กับประวัติศาสตร์ต่างชาติ
ที่มา : คณะผู้วิจัย

สรุปภาพรวมของวัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

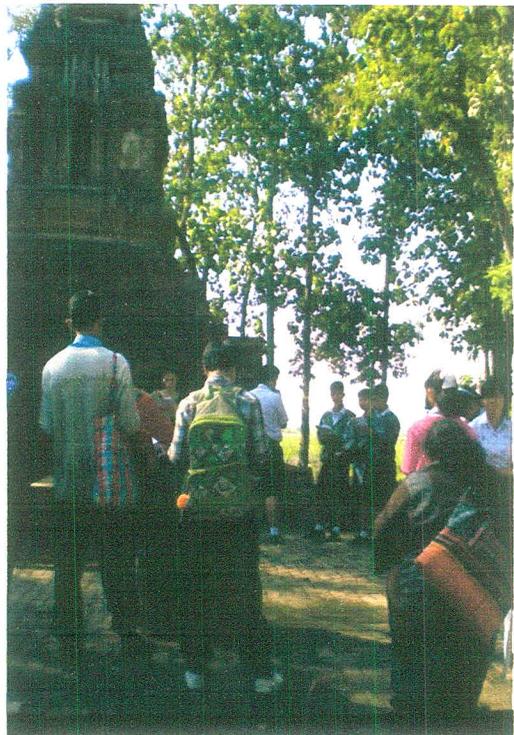
ภาพที่ 4.7 การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

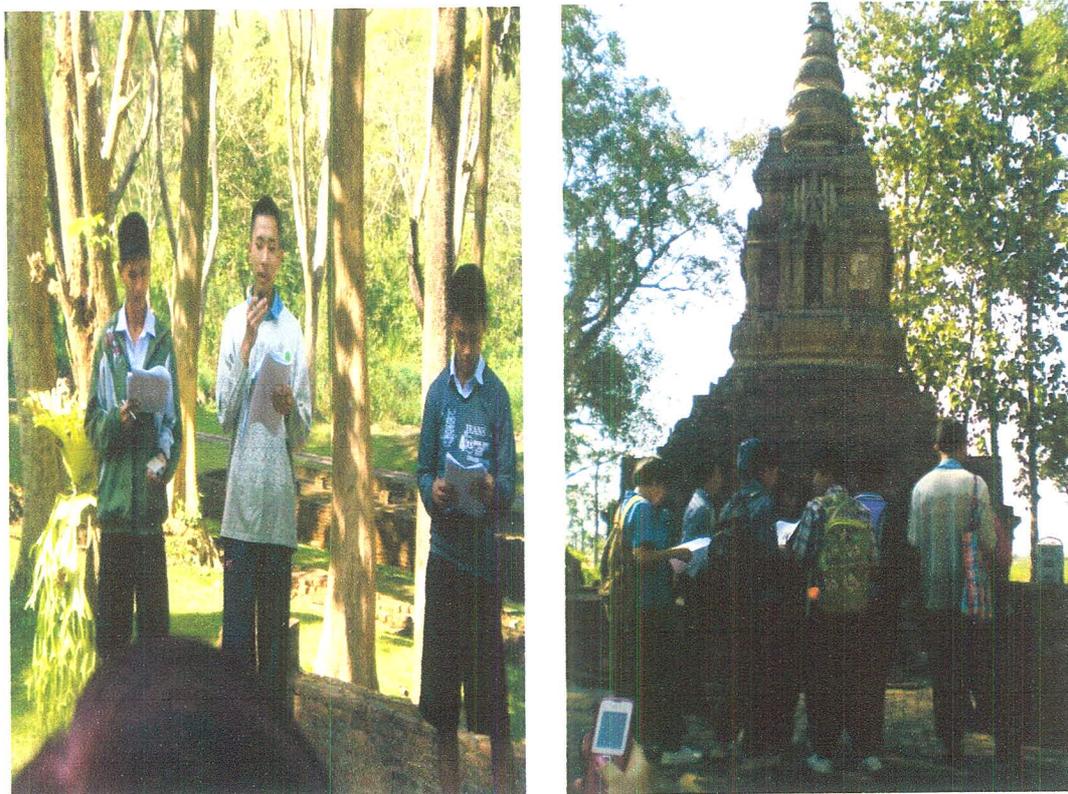
4.4 การศึกษาและพัฒนาบุคลากรเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

4.4.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในเชียงแสน

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ นำมาซึ่งการพัฒนาบุคลากรเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง (ผลการศึกษาจาก วัตถุประสงค์ที่ 1) พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงแสนนั้น ส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ดังนั้นในการพัฒนาพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสนจึงเน้นการอบรมโดยใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมคณะผู้วิจัยและเทศบาลเวียงเชียงแสน จึงได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการอบรม “ยุวมัคคุเทศก์” เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของเชียงแสน ให้เด็กและเยาวชน นอกจากจะสร้างจิตสำนึกแล้ว ยังถือว่าเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนอีกด้วย ทั้งนี้เนื้อหาในการอบรมได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไป ประกอบด้วย ความรู้ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ความรู้สำหรับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 2) ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ (ข้อมูลจากผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3) ประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเส้นทางที่ 1 “ตามรอยพญาแสนภู” เส้นทางที่ 2 “เรียนรู้เชียงแสนในตำนาน” และเส้นทางที่ 3 “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา”

ภาพที่ 4.8 การอบรมยุวมัคคุเทศน์ภาคนอกสถานที่

4.4.2 กระตุ้นจิตสำนึกในการรักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่าน “การประกวดสุนทรพจน์”

เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งความรู้ทั่วไปได้แก่ด้านการบริการนักท่องเที่ยว และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตลอดจนความรู้ด้านประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกในการรักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทางคณะผู้วิจัยร่วมกับทางเทศบาลเวียงเชียงใหม่ ได้จัดโครงการ “ประกวดสุนทรพจน์ ในเรื่อง เชียงแสนของฉัน” เพื่อคัดเลือกเด็กและเยาวชนไปเป็นตัวแทนของอำเภอเชียงใหม่ในการบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในงานมหาสงกรานต์ของอำเภอเชียงใหม่ซึ่งถือว่าเป็นงานใหญ่ประจำอำเภอเชียงใหม่ ทั้งนี้ในการประกวด “ยุวมัคคุเทศก์” นอกจากเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมประกวดจะได้ประสบการณ์โดยการเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นแล้ว ผู้ชนะเลิศยังได้รับรางวัลจากทางอำเภอเชียงใหม่ โดยมีนายอำเภอเชียงใหม่เป็นผู้มอบรางวัล

4.4.3 สร้างประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ ผ่าน “เทศกาลประเพณีและงานสำคัญประจำถิ่น”

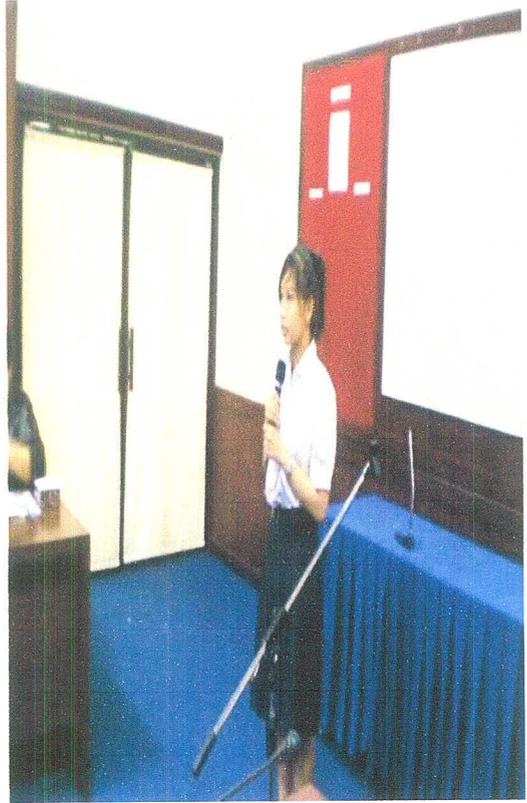
หลังจากได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์แล้วได้ ทางเทศบาลตำบลเวียงเชียงใหม่ให้นักเรียนที่ได้ผ่านการอบรมในหลักสูตรยุวมัคคุเทศน์ เป็นตัวแทนในการบอกเล่าข้อมูล

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสนให้แก่ คณะกรรมการจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเดินทางมาจากกรุงเทพ

นอกจากนี้ยังเพิ่มประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน โดยการนำผู้ชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์เข้าร่วมเป็นตัวแทนแนะนำการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน ประวัติความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์ในวันมหาสงกรานต์ของอำเภอเชียงแสน ในวันที่ 16 – 18 เมษายน 2556

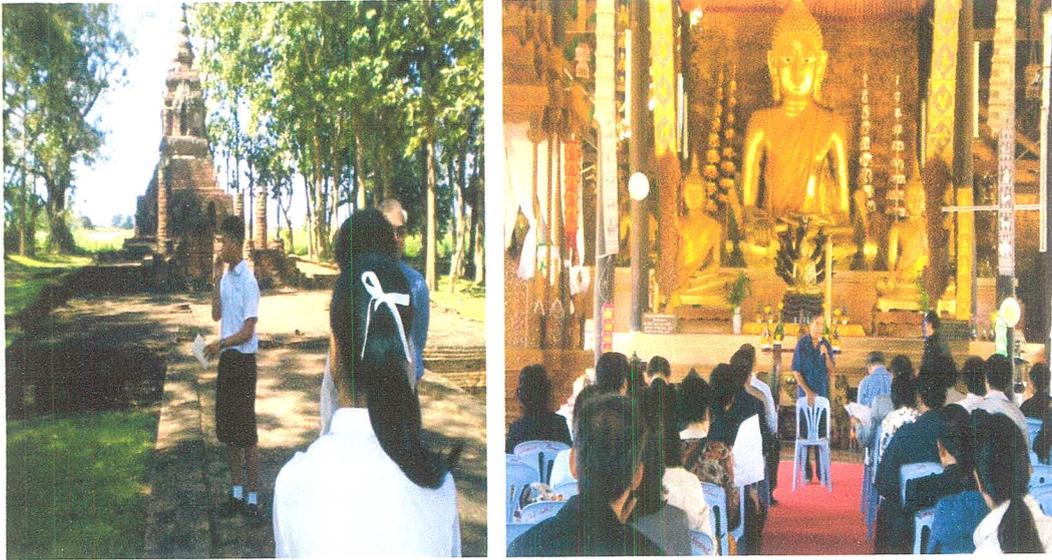
ภาพที่ 4.9 การประกวดยุวมัคคุเทศก์

ภาพที่ 4.9 (ต่อ) การประกวดยุวมัคคุเทศก์

ภาพที่ 4.9 (ต่อ) การประกวดยุวมัคคุเทศก์

ภาพที่ 4.10 การสร้างประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ : การบรรยายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนให้กับผู้มาศึกษาดูงานในอำเภอเชียงแสน

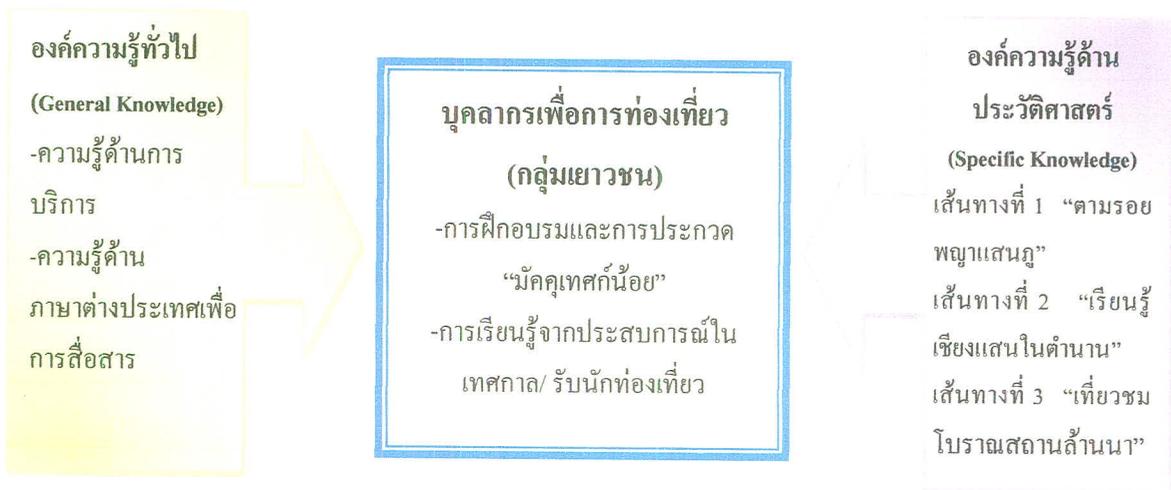

ภาพที่ 4.10 (ต่อ) การสร้างประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ : การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน (3 ภาษา ได้แก่ ล้านนา อังกฤษ จีน) ในนิทรรศการแสดงประวัติประเพณีสงกรานต์ ในวันที่ 16 – 18 เมษายน 2556

ภาพที่ 4.10 (ต่อ) การสร้างประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ : การแนะนำประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนและประเพณีสงกรานต์ (3 ภาษา ได้แก่ ล้านนา อังกฤษ จีน) ในนิทรรศการแสดงประวัติประเพณีสงกรานต์ ในวันที่ 16 เมษายน 2556

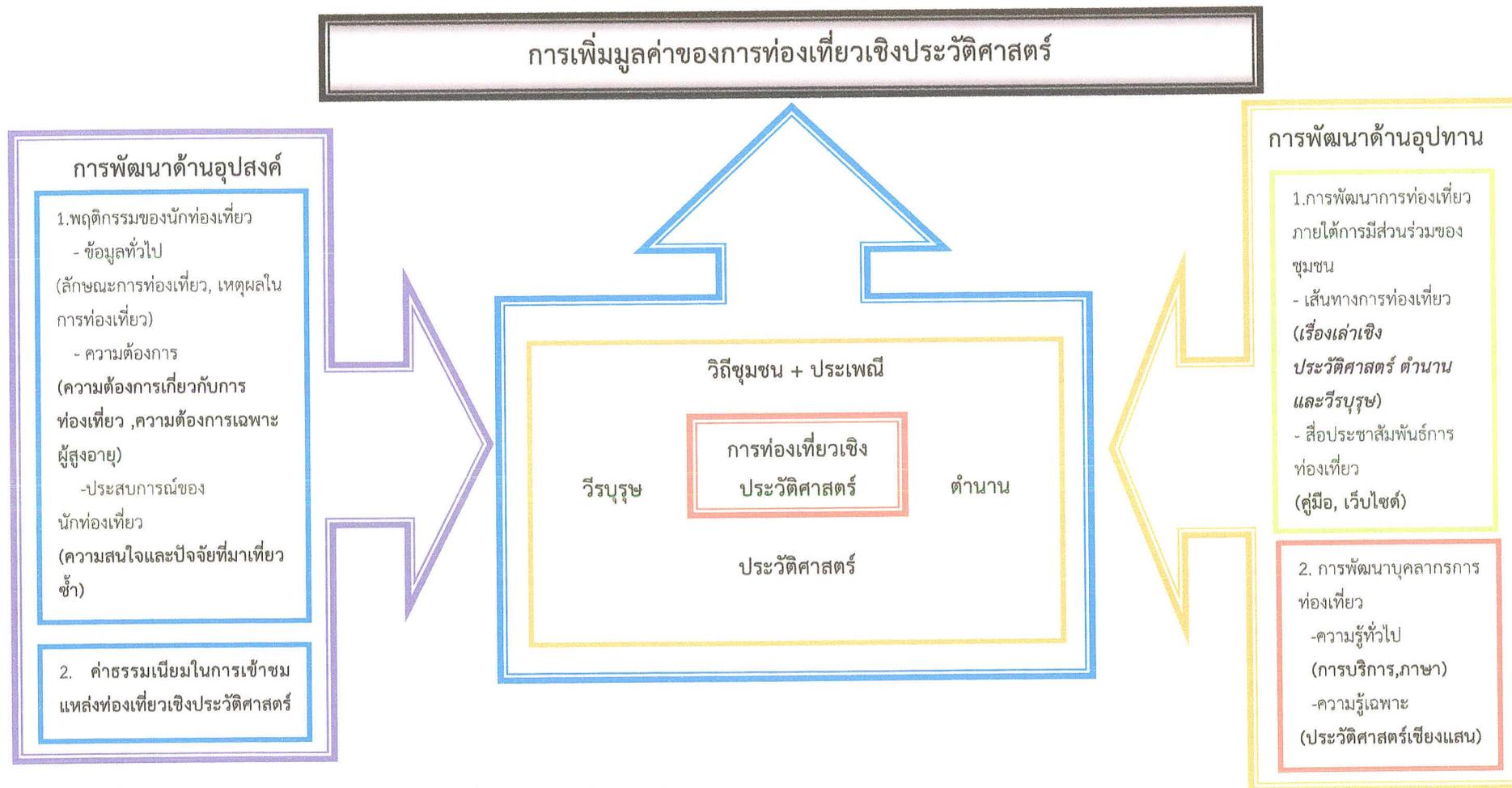
สรุปภาพรวมของวัตถุประสงค์ที่ 4 การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ฐานความรู้จากเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน (วัตถุประสงค์ที่ 3)

ภาพที่ 4.11 การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

สรุปภาพรวมการพัฒนามูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ

ภาพที่ 4.12 สรุปการเพิ่มมูลค่าของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

4.5 การศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

จากการเก็บข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน พบว่าในส่วนของกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นมิได้จัดทำอย่างชัดเจนมีเพียงการประชาสัมพันธ์ถึงรถไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเมื่อต้องการเยี่ยมชมโบราณสถานรอบๆเทศบาลเวียงเชียงแสนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีการร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและนักวิชาการด้านการสื่อสารการตลาดร่วมกันพัฒนาแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

4.5.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Marketing Objective)

การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาดของท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนนั้นอยู่ภายใต้แนวคิด “Joyful life and mind in Chiang Rai” (สุขกาย สุขใจ ในเชียงราย) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด โดยที่นักท่องเที่ยวเหล่านั้นจะได้รับความสุขกายและใจเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชียงรายแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและหัตถกรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ซึ่งในส่วนของเชียงแสนซึ่งเป็นเมืองที่มีโบราณสถานอยู่ล้อมรอบได้จึงถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

4.5.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ

การวิเคราะห์ในส่วนของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ นอกจากลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวแล้วผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยได้จำแนกประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นได้มากและความเป็นไปได้น้อยที่จะมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสนและศึกษาพฤติกรรมจากประสบการณ์การท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ : นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างพบว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และส่วนใหญ่เป็นผู้เกษียณอายุการทำงานแล้ว และส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติตามทวีปแล้วพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางที่เคยท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แล้วนั้นโดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศทางทวีปยุโรปและอเมริกา ในส่วนทวีปเอเชียมักจะเป็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การวิเคราะห์พฤติกรรมจากประสบการณ์การท่องเที่ยวพบว่าในส่วนพฤติกรรมการรับรู้ ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้รับทราบมีข้อมูลว่าอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงรายเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 70.50 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และได้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 79.85 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยลักษณะการท่องเที่ยวเป็นแบบการท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) คิดเป็นร้อยละ 78.42 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสำหรับเหตุผลในการพิจารณาแหล่งที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มันจะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี และค่าครองชีพถูก

ความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวผู้สูงอายุต่างชาติในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจกับ *โบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม พิพิธภัณฑ์ และโบราณวัตถุ และวิถีชุมชน* และปัจจัยที่ส่งผลต่อการอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก โดยความประทับใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงแสน และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว, บรรยากาศดี บ้านเมืองสวยงาม การเดินทางสะดวกสบาย, คนในท้องถิ่นมีหน้าตาอ้วนแถมแจ่มใส มีการต้อนรับอย่างดี และมีรู้สึกความปลอดภัย, คุณภาพ และ มาตรฐานของบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเชียงแสน และผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ใช้ภาษาได้ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยว

ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวระดับความต้องการมากที่สุด คือเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ถัดมาระดับความต้องการมากที่สุดคือรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ และการแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ในส่วนความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุระดับความต้องการมากที่สุดคือ ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ถัดมาคือ พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุเช่น ที่นั่ง ที่จอดรถและห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือและบริการผู้สูงอายุ

4.5.3 การวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย

1) ความเป็นเอกลักษณ์ ความงามของโบราณสถาน และความกลมกลืนของเมืองโบราณกับวิถีชีวิตของคนยุคปัจจุบัน

จากลักษณะพื้นที่ของอำเภอเชียงแสนในปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ เมืองเก่าหรือเวียงเก่า กับเมืองใหม่ ตัวเมืองเก่าจะอยู่ในเขตกำแพงเมืองเก่า เนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร แต่นอกกำแพงเมืองก็ยังมีโบราณสถานกระจายอยู่ทั่วไปจนถึงอำเภอแม่จัน กินอาณาบริเวณนับหมื่นไร่ เพราะมีเมืองสร้างขึ้นมาซ้อนๆ กันหลายยุคหลายสมัย เช่น อาณาจักรสุวรรณโคฒาคำ อาณาจักรโยนก อาณาจักรล้านนา อาณาจักรพม่า ฯลฯ ทำให้ออกเขตกำแพงเมืองมีโบราณสถาน เช่นวัดเก่าแก่ที่สำรวจพบอยู่กว่า 66 แห่ง และในเมืองเก่าอีก 76 แห่ง รวม 142 วัด คาดกันว่าถ้าสำรวจทั้งตัวเมืองจะมีอยู่รวมกันไม่ต่ำกว่า 200 แห่ง ด้วยรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เรียกว่า "ศิลปะเชียงแสน" ฉะนั้น จุดแข็งหรือความโดดเด่นของเชียงแสนที่สำคัญ คือ วัด ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้ โดยผูกโยงเข้ากับความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา

2) การท่องเที่ยวเที่ยวประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิด“เรื่องเล่ามีชีวิต”

เส้นทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง

2.2 เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู”

เส้นทางท่องเที่ยวนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวัดที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับพญาแสนภู และสมัยใกล้เคียงที่ชาวเชียงแสนรู้จักจากตำนาน นอกจากนี้ยังมีวัดที่ชาวเชียงแสนนับถือในความรู้สึกดีลึกลับ ได้ทำบุญไหว้พระตามวัดที่สำคัญในเมืองเชียงแสนอีกด้วย เส้นทางท่องเที่ยว“ตามรอยพญาแสนภู” ประกอบด้วย 9 วัด เชื่อมโยงประวัติศาสตร์เชียงแสน 3 ยุค ประกอบด้วย 1) ยุคอาณาจักรโยนกนาคนคร : วัดพระธาตุจอมกิตติ 2) ยุคเวียงปรีक्षाและยุคหริณนครเงินยาง : วัดพระธาตุผาเงา, วัดพระธาตุสองพี่น้อง, วัดพระธาตุดอยปู่เข้าหรือพระธาตุภูเข้า, วัดผ้าขาวป่าน 3)ยุคอาณาจักรเชียงแสน : วัดป่าสัก ,วัดพระธาตุเจดีย์หลวง ,วัดปงสนุก,วัดพระเจ้าล้านทอง

2.2 เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงแสนในตำนาน”

เส้นทางท่องเที่ยวนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ชมสถานที่ต่างๆที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ จากการบอกเล่าของคนเชียงแสน อันมีความเชื่อมโยงกับตำนานเวียงหนองล่อง ตำนานพระเจ้าล้านตื้อ และเกาะดอนแพ่นที่จมหายไปบริเวณแม่น้ำโขง รวมถึงวัดเก่าแก่ต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) ล่องเรือเลาะริมฝั่งแม่น้ำโขงเพื่อดูบริเวณที่เป็นเกาะดอนแพ่น 2) ศึกษาและท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้บริเวณเวียงหนองล่อง 3) ชมวัดและประกอบกิจกรรมทางศาสนาตามวัดโบราณ 9 วัด 4) ท่องเที่ยวและเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมจากประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองเชียงแสนที่สืบทอดมาถึงยุคปัจจุบัน

2.3 เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา”

เส้นทางท่องเที่ยวที่จะแนะนำต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์และศิลปกรรมในเชิงลึกมากขึ้น และมีเวลาที่จะแวะชมโบราณสถานในจุดต่างๆ เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของศิลปกรรมที่เปลี่ยนไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งมีบางจุดที่ตั้งอยู่นอกเมืองเชียงใหม่ แต่ก็ไม่ได้ไกลจนเกินไปนัก และเส้นทางที่ผ่านนั้นก็มีความสวยงาม ได้ชมวิวทิวทัศน์รอบๆเมืองเชียงใหม่ได้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เส้นทางท่องเที่ยวนี้ก็จะเป็นเพียงอีกทางเลือกหนึ่งเท่านั้น สามารถปรับเปลี่ยนตามความสะดวกของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะตัดวัดที่อยู่นอกเขตเมืองเนื่องจากอยู่ไกลเกินไปก็ได้ นอกจากนี้ โบราณสถานที่ไม่ได้แนะนำไว้ในที่นี้ แต่ตั้งอยู่ใกล้กันหรืออยู่ในเส้นทางที่ต้องผ่านอยู่แล้ว นักท่องเที่ยวก็สามารถแวะชมเพิ่มเติมได้เช่นกัน โดยหากเรียงตามประวัติศาสตร์ศิลป์ได้แก่

- 1) พระธาตุสองพี่น้อง: อายุราวพุทธศตวรรษที่ 19
- 2) วัดป่าสัก: ศิลปกรรมในยุคแรกของล้านนา
- 3) วัดจอมหมอก: เป็นเจดีย์องค์เดียวในเชียงใหม่มีรูปแบบใกล้เคียงกับเจดีย์ทรงระฆังในศิลปะลังกาและสุโขทัย ซึ่งในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 20
- 4) วัดอาทิตันแก้ว: ยุคทองของล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21
- 5) วัดปงสนุก: ตรงกับยุคทองของล้านนา ราวพุทธศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นรูปแบบเจดีย์ที่นิยมสร้างกันโดยทั่วไป
- 6) วัดแสนเมืองมา: ได้รับความนิยมนอย่างมากในพุทธศตวรรษที่ 21 เช่นที่พระธาตุคอกยสุเทพ
- 7) วัดหมื่นเชียงใหม่: เจดีย์วัดหมื่นเชียงใหม่ เป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอดเดียวแบบล้านนาในช่วงยุคทอง ที่พบเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในเชียงใหม่ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21
- 8) วัดเจดีย์หลวง : เจดีย์หลวง เป็นเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองเชียงใหม่ พบหลักฐานที่มีอายุเก่าสุดตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 19 คือ เครื่องถ้วยจากแหล่งเตาต่างๆในยุคนั้น จนมาถึงระยะสุดท้ายได้พบเครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ซ่ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 24 จึงสรุปได้ว่าวัดเจดีย์หลวงคงมีมาแล้วตั้งแต่สมัยพระเจ้าแสนภู และได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์รูปแบบเจดีย์เรื่อยมา
- 9) วัดผ้าขาวบ้าน : ยุคหลังของล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 และเป็นเจดีย์ที่มีความงามในเรื่องของสัดส่วนและระเบียบการก่อสร้างเป็นอย่างดี

4.5.3 วัตถุประสงค์ทางการสื่อสาร (Communication Objectives)

วัตถุประสงค์ทางการตลาดของท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่ภายใต้แนวคิด “Joyful life and mind in Chiang Rai with Chaing Sean Ancient City” โดยที่ ต้องการ

สื่อสารกับนักท่องเที่ยวเมื่อเที่ยวชมประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่คือนักท่องเที่ยวจะได้รับ “ความเพลิดเพลินกับความงดงาม ความสนุกสนานพร้อมสาระจากการเล่าเรื่องผ่าน และสัมผัสประสบการณ์จากการย้อนรอย”

เนื่องจากลักษณะการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเชียงใหม่จะเน้น “เรื่องเล่ามีความชีวิต” อันประกอบด้วยเรื่องเล่าตามประวัติศาสตร์ ตำนานและวีรบุรุษได้ 3 เส้นทางดังนี้ เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู” ,เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงใหม่ในตำนาน” , เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา” โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินจากการได้ชมโบราณสถานที่สวยงาม และได้รับความสนุกสนานพร้อมทั้งสาระความรู้และเกร็ดทางประวัติศาสตร์จากการเล่าเรื่อง ผ่าน “ยูมัคคุเทศก์” ของเมืองเชียงใหม่ ตลอดจนได้รับสัมผัสประสบการณ์การเดินทางตามเรื่องราวที่บอกเล่าจากประวัติศาสตร์ศิลป์ในแต่ละยุคและการเดินทางตามตำนานที่บอกต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

4.5.4 ช่องทางการสื่อสาร

แผนการสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่เน้นทำการสื่อสารทั้ง 2 ช่องทางไปยังนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภครที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่

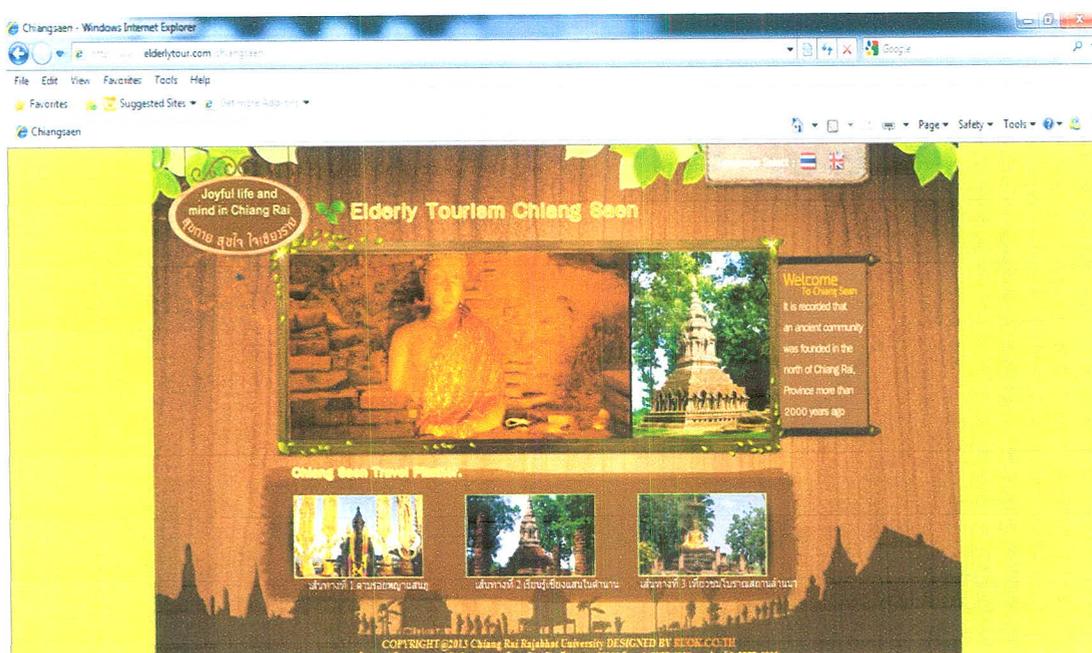
1) ช่องทางที่ใช้บุคคล (Personal Communication Channels) ได้แก่ การเน้นให้เกิด “การบอกเล่าปากต่อปาก” ทั้งนี้จากผลการศึกษาด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชียงใหม่ราย(วัตถุประสงค์ที่1) พบว่าแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้าก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่คือ การบอกต่อจากเพื่อน / สมาชิกในครอบครัวหรือญาติ มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 ดังนั้น ดังนั้น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเชียงใหม่จะต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากที่จะบอกต่อ ซึ่งจากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ 1 ในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ,บรรยากาศดี บ้านเมืองสวยงาม การเดินทางสะดวกสบาย, คนในท้องถิ่นมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีการต้อนรับอย่างดี และมีรู้สึกความปลอดภัย และคุณภาพ และ มาตรฐานของบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในอำเภอเชียงใหม่ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากที่จะกลับมาเที่ยวหรือบอกเล่าต่อไป

2) ช่องทางที่ไม่ใช้บุคคล (Nonpersonal Communication Channels) ได้แก่

2.1) การทำโฆษณา (Advertising) จะเน้นเนื้อหาในเรื่องของประวัติศาสตร์ภายใต้แนวคิด “เรื่องเล่ามีความชีวิต” โดยเน้นเรื่องตำนานและวีรบุรุษของเมืองเชียงใหม่ คือ พญาแสนภู” ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ และสร้างความเชื่อมโยงในช่วงยุคอาณาจักรประวัติศาสตร์ล้านนาของ

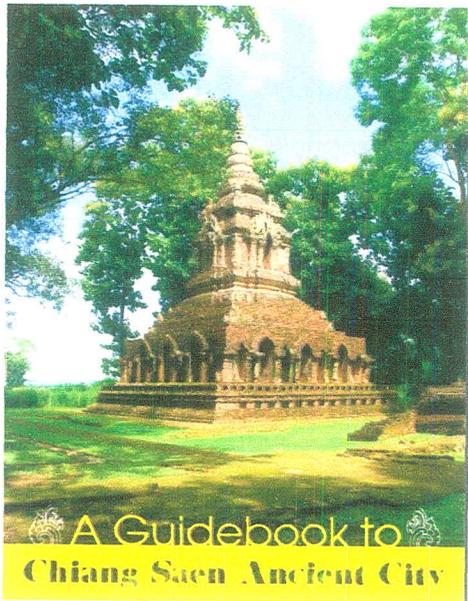
เชียงใหม่ เปรียบกับยุคประวัติศาสตร์ของอังกฤษ ฝรั่งเศส จีนและอินเดียให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาได้รู้สึกถึงความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่และประวัติศาสตร์ของตนเอง ตลอดจนเทียบเคียงประวัติศาสตร์เชียงใหม่กับประวัติศาสตร์หรือเมืองสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ สุโขทัย อยุธยา และเชียงใหม่ เป็นต้น

2.2) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุชาวต่างชาติ โดยการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่ <http://elderlytour.com/chiangsaen/index.php?lang=en>

ภาพที่ 5.1 เว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงใหม่

โดยในเนื้อหาของเว็บไซต์ประกอบด้วยข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่แล้ว ยังมีข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุชาวต่างชาติ และสามารถ Download คู่มือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพื่อทำมาศึกษาก่อนที่จะเดินทางมายังเชียงใหม่ได้อีกด้วย

A Guidebook to Chiang Saen Ancient City

CONTENTS

- Tour Route The Glory of Phya Saen Phu 1
- Tour Route Explore Chiang Saen Through Legends 4
- Tour Route Explore and Learning about Chiang Saen 10
- Chiang Saen Festival and Activity Calendar 12
- Chiang Saen Historical Development in Conjunction with Other Kingdoms 13
- Chiang Saen Map 14

Tour Route The Glory of Phya Saen Phu

Tracing the glory of Phya Saen Phu, tourists will experience beautiful parks and historical legends in accordance with the great king who built the Saen in Chiang Saen. To see its worth about the connected periods in the ancient Chiang Saen, this route includes the visit of a temple that receives high respect from the local people as the holy place for making merit during religious occasions since the past to present.

Yonok Nakara Era

1) **Wat Phra Thea Chankum**
 Located in Dhanchi, about 17 kilometers northwest of an historical site of Chiang Saen. According to the legend, there was ten construction periods, that is, the first was during the reign of King Chao Phrayajit and King Chanayin (between 1485 B.E. and the king intended to build the stupa in order to mark the place of Lord Buddha's heavenly descent and his birth. The second period in 2030 B.E. Mueang Chiang Saen built the new stupa including the stupa, however, when he saw the design of the stupa, it is assumed that the stupa is not built in the 12th Buddhist Era and renovated periodically.

Wiang Pruksa and Hiran Nakhon Ngern-Yang Era

2) **Wat Phra Thea Dha Ngao**
 Located 5 kilometers south of Chiang Saen on the road to Chiang Saen. According to the legend, King Phra Phumrajit Rajyongkrajit was the 29th ruler of Lanang (between 1490-1510) during 494-512 B.E. Built a stupa in the form of a lotus flower at the foot of Dhanchi, believed to be the stupa of King Thea Phra Ngum in the present day. Later on, during the reign of King Phra Phumrajit Rajyongkrajit, the city of "Wiang Bary" (Chiang Saen) during 904-1007 B.E. was brought to people to build the stupa, that of Dhanchi. The stupa design was similar to King Thea Phra Ngum and Phra Phumrajit Rajyongkrajit. However, the stupa was destroyed by natural disasters and when the stupa was ruined.

A Guidebook to Chiang Saen Ancient City

Tour Route Explore Chiang Saen Through Legends

Following the legends of Chiang Saen can offer another aspect to explore the ancient city. The stupa associated with the tales including Wang Nong (the stupa built by Phra Chan Lan Tak and King Dhon Taen) stupa located in Mae Khong River. This stupa is seeking legends under the stupa are proposed.

1) **A boat trip tracing the lost Koh Don Taen in Mae Khong River**

The legend about Phra Chan Lan Tak and his successor King Dhon Taen are all written in the guide southern historical development of Chiang Saen. This was believed to be the reason that the stupa is located in the area of Mae Khong River in the present Chiang Saen District Office. The stupa under the river is not believed to locate the submerged stupa Buddha image as King Phra Chan Lan Tak. The evidence supporting this theory was the discovery of a 700-year-old high bronze image and 11 Buddha's heads in 1910 on the middle of Mae Khong River. The legend is the case in Chiang Saen National Museum. The bronze stupa is believed to be the stupa of the Buddha image submerged in Mae Khong. Concerning the case of the stupa, King Phra Chan Lan Tak, Phra Chan Thong Thea is associated with the stupa in the water and the water height.

A Guidebook to Chiang Saen Ancient City

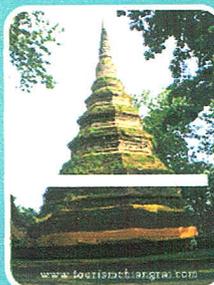
ภาพที่ 5.2 คู่มือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชียงแสน

2.3 การจัดกิจกรรมพิเศษ (Special Events) ได้แนวคิดที่จะสอดแทรกการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์กับเทศกาลประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนเชียงแสน โดยมีการจัดทำปฏิทินประเพณีและวัฒนธรรมของเชียงแสนทั้ง 12 เดือน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์เชียงแสนแล้วยังสามารถเข้ามาสัมผัสงานประเพณีและวัฒนธรรม

มกราคม-มีนาคม

- มกราคม : ตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ , ตานข้าวใหม่
- กุมภาพันธ์ : วันมาฆบูชา(เชียงใหม่) , สรงน้ำพระธาตุวัดป่าสักน้อย
- มีนาคม : เดินขึ้นพระธาตุไหว้สาตอยตุง , งานปอย

เมษายน-สิงหาคม

- เมษายน : สรงน้ำพระธาตุเจดีย์หลวงและวัดพระธาตุจอมกิตติ , งานมหาสงกรานต์ (วันล่องสั้งขาร วันเนา วันพญาวัน)
- มิถุนายน: ประเพณีไหว้สาผีบ้านผีเมือง เลี้ยงเจ้าพ่อประตูป่าสักและเจ้าแม่นางเซ็ง
- สิงหาคม : ตานจ่าก๊ะ (ก่านตอ) , วันเปรตสรรพี

กันยายน-ธันวาคม

- กันยายน : ตานก๋วยสลากหรือทำบุญสลากภัต
- ตุลาคม : ประเพณีไหลเรือไฟ (ตรงกับวันเกิดบั้งไฟพญานาคที่ จ.หนองคาย
- พฤศจิกายน: ประเพณียี่เป็ง , ทำบุญขึ้นธาตุดอยปู่ข้าว บูชาประทีปดั้นก่า
- ธันวาคม: ไหว้สาพญาแสนภู , สะตาะเคราะห์, ลีบชะตาเมืองเชียงใหม่, ลอยสะเปาค่า หรือเรือสำเภาทอง , ตานสลากขาวห้า

ภาพที่ 5.3 ประเพณีและวัฒนธรรมของเชียงใหม่ที่สำคัญ

สรุปผลของวัตถุประสงค์ที่ 5 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

